

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/24-07/203
URBROJ: 50301-27/20-24-3

Zagreb, 21. lipnja 2024.

**MINISTARSTVO MORA, PROMETA I
INFRASTRUKTURE**

**HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO
ZRAKOPLOVSTVO**
n/r Ani Kapetanović, direktorici

PREDMET: Godišnje izvješće o radu i Financijsko izvješće Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2023. godinu
- Zaključak Vlade

U prilogu se dostavlja predmetni Zaključak, koji je Vlada Republike Hrvatske donijela na sjednici održanoj 21. lipnja 2024.

Prilog: 1

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 150/11., 119/14., 93/16., 116/18. i 80/22.), a u vezi s člankom 5. stavkom 3. Zakona o zračnom o prometu („Narodne novine“, br. 69/09., 84/11., 54/13., 127/13. i 92/14.), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 21. lipnja 2024. donijela

ZAKLJUČAK

Prihvaća se Godišnje izvješće o radu i Financijsko izvješće Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2023. godinu, u tekstu koji je dostavila Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo aktom, KLASA: 025-01/24-03/01, URBROJ: 116-02-01-24-07, od 31. svibnja 2024.

KLASA: 022-03/24-07/203

URBROJ: 50301-27/20-24-2

Zagreb, 21. lipnja 2024.

3
PREDSJEDNIK
mr. sc. Andrej Plenković

Croatian Civil Aviation Agency

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2023. GODINU

Zagreb, svibanj 2024. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
1. UVOD.....	3
2. POSLOVI IZ NADLEŽNOSTI AGENCIJE.....	4
2.1 NADZOR SIGURNOSTI I ZAŠTITE CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA	4
2.1.1 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	4
2.1.2 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	11
2.1.3 Provedba nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u nadležnosti Ureda zaštite zračnog prometa	15
2.1.4 Sumarni pregled realizacije planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa	17
2.1.5 Provedba mjera za osiguranje primjene propisa iz područja civilnog zrakoplovstva	18
2.2 CERTIFICIRANJE ZRAKOPLOVNIH SUBJEKATA	19
2.3 LICENCIRANJE ZRAKOPLOVNOG OSOBLJA	20
2.4 POSEBNI POSLOVI U PODRUČJU ZAŠTITE CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA	22
2.5 PROMOCIJA SIGURNOSTI I UNAPRJEĐENJA ZRAKOPLOVNE KULTURE.....	23
2.6 UPRAVLJANJE SIGURNOSNIM RIZICIMA	26
2.7 RAD NA IZRADI NACRTA PRIJEDLOGA PODZAKONSKIH PROPISA	30
2.7.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti	30
2.7.2 Praćenje EU propisa i nacрта EU propisa	31
2.8 EKONOMSKA REGULACIJA U ZRAČNOM PROMETU	32
2.8.1 Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada	32
2.8.2 Odobravanje cjenika i naknada zračnih luka	32
2.8.3 Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske...	32
2.9 ODOBRAVANJE LETOVA	34
2.10 VOĐENJE HRVATSKOG REGISTRA CIVILNIH ZRAKOPLOVA	35
2.11 RJEŠAVANJE O PRITUŽBAMA ZA ZAŠTITU PRAVA PUTNIKA.....	37
2.12 AKTIVNOSTI VEZANE UZ UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROMETOM	38
2.12.1 Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba	38
2.12.2 Prvi zajednički projekt za potporu provedbe europskoga Master plana upravljanja zračnim prometom	38
2.12.3 Plan performansi Republike Hrvatske	39
3. OSTALI POSLOVI AGENCIJE	40
3.1 SURADNJA S DOMAĆIM I INOZEMNIM NADLEŽNIM TIJELIMA.....	40
3.1.1 Suradnja s domaćim nadležnim tijelima	40
3.1.2 Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima	42

3.1.3	Civilno-vojna suradnja.....	43
3.2	SUSTAV UPRAVLJANJA KVALITETOM	43
3.2.1	Nadzori/inspekcije međunarodnih organizacija i institucija	44
3.2.2	Program internih nadzora Agencije	49
3.2.3	Inspekcija zaštite zračnog prometa od strane Europske komisije	50
3.3	ŠKOLOVANJE I STRUČNO USAVRŠAVANJE KADROVA.....	50
3.4	ODNOSI S JAVNOŠĆU	51
3.5	AKTIVNOSTI NA RAZVOJNIM PROJEKTIMA	52
3.5.1	Projekt rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade	52
3.5.2	Suradnja s EASA-om na međunarodnim projektima	52
3.5.3	Program digitalne transformacije Agencije - eCCAA	53
3.5.4	Twinning Light projekt u Sjevernoj Makedoniji	53
4.	UPRAVLJANJE RESURSIMA AGENCIJE	54
4.1	LJUDSKI RESURSI.....	54
4.2	FINANCIJSKI RESURSI	57
4.3	MATERIJALNI RESURSI.....	57
5.	OSTVARENJE CILJEVA GODIŠNJEG PROGRAMA RADA AGENCIJE	59

PRILOZI

Prilog 1. Organizacijska shema Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo

POPIS KRATICA I POJMOVA

ACAM (*Aircraft Continuing Airworthiness Monitoring*): nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova

AeMC (*Aero-medical center*): zrakoplovno-medicinski centar

AIP (*Aeronautical Information Publication*): Zbornik zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske

AIS (*Aeronautical Information Service*): usluga zrakoplovnog informiranja

AME (*Aero-medical examiner*): zrakoplovno-medicinski ispitivač

Annex I zrakoplov: zrakoplov naveden u Prilogu I Uredbe (EU) 2018/1139, koji ne posjeduje EASA certifikat tipa.

ANS (*Air Navigation Services*): usluge u zračnoj plovidbi

ASIL (*Air Safety Information Letter*): informacija od interesa za sigurnost civilnog zračnog prometa

ASM (*Airspace Management*): upravljanje zračnim prostorom

ASO (*Air Safety Order*): Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti

ATCO (*Air Traffic Controller*): Kontrolor zračnog prometa

ATFM (*Air Traffic Flow Management*): upravljanje protokom zračnog prometa

ATM/ANS (*Air Traffic Management/Air Navigation Services*): upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi

ATO (*Approved Training Organisation*): ovlaštena organizacija za osposobljavanje

ATPL (*Airline Transport Pilot Licence*): dozvola prometnog pilota aviona

ATS (*Air Traffic Services*): operativne usluge u zračnom prometu

AWD (*Airworthiness*): plovidbenost

CAMO (*Continuing Airworthiness Management Organisation*): Organizacija za održavanje plovidbenosti zrakoplova

CAO (*Combined Airworthiness Organisation*): Organizacija za plovidbenost zrakoplova sa kombiniranim privilegijama

CAT (*Commercial Air Transport*): komercijalni zračni prijevoz

CAT A-A: komercijalni zračni prijevoz sa polijetanjem i slijetanjem na istoj lokaciji

CAT A-B: komercijalni zračni prijevoz između dvije lokacije

CCAA (*Croatian Civil Aviation Agency*): Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

CFIT (*Controlled Flight Into Terrain*): približavanje terenu u kontroliranom letu

CNS (*Communication, Navigation, Surveillance*): komunikacija, navigacija, nadzor

CPL (*Commercial Pilot Licence*): dozvola profesionalnog pilota aviona

DG (*Dangerous Goods*): opasne robe

DTO (*Declared Training Organization*): Organizacija za osposobljavanje s izjavom

EASA (*European Union Aviation Safety Agency*): Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa

EASA Odbor (*EASA Committee*): komitološki Odbor Europske Komisije osnovan temeljem Uredbe (EU) 2018/1139

EASA TEBs (*EASA Technical Bodies*): tematske savjetodavne radne grupe Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa

EASP (*European Aviation Safety Programme*): Europski program zrakoplovne sigurnosti

EASp (*European Aviation Safety Plan*): Europski plan zrakoplovne sigurnosti

EC (*European Commission*): Europska komisija

ECAC (*European Civil Aviation Conference*): Europska konferencija civilnog zrakoplovstva

ECCAIRS (*European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems*): Europski centar za koordinaciju sustava za izvješćivanje o zrakoplovnim nesrećama

EMPIC-EAP (*European Aviation Processing System*): softver za civilne i vojne zrakoplovne vlasti za upravljanje, provedbu i provjeru provedbe civilnih zrakoplovnih propisa

ETOD (*Electronic Terrain and Obstacle Data*): elektronički podaci o terenu i preprekama

EUROCONTROL (*European Organization for the Safety of Air Navigation*): Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe

FAB CE (*Functional Airspace Block Central Europe*): Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe

FSTD (*Flight Simulation Training Device*): uređaj za osposobljavanje pilota koji simulira let

GNSS (*Global Navigation Satellite System*): globalni navigacijski satelitski sustav

GPWS (*Ground Proximity Warning System*): sustav za upozorenje na blizinu tla

HACZ: Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

HKZP: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

ICAO (*International Civil Aviation Organization*): Organizacija međunarodnoga civilnog zrakoplovstva

ICAO ADREP (*ICAO Accident/Incident Data Reporting*): izvještavanje o nesrećama i nezgodama

ICAO USOAP: ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme

IFR (*Instrument Flight Rules*): pravila instrumentalnog letenja

IR (*Instrument Rating*): ovlaštenje za instrumentalno letenje

LAPL (*Light Aircraft Pilot Licence*): dozvola pilota lakog zrakoplova

LIC (*Licensing*): licenciranje osoblja

LSSIP (*Local Single Sky Implementation Plan*): Lokalni plan implementacije Jedinstvenog europskog neba

MET (*Meteorology*): meteorologija

MTOM (*Maximum take-off mass*): najveća dopuštena masa pri polijetanju

MUP: Ministarstvo unutarnjih poslova

NSA (*National Supervisory Authority*): Nacionalno nadzorno tijelo

NSA CC (*National Supervisory Authority Coordination Committee*): Koordinacijski odbor nacionalnih nadzornih tijela

OJT (*On-Job Training*): osposobljavanje na radnom mjestu

OPS (*Operations*): letačke operacije

Part M: dio europskog propisa primjenjiv na vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova

Part ML: dio europskog propisa primjenjiv na zrakoplove koji nisu klasificirani kao složeni zrakoplovi na motorni pogon i nisu navedeni u svjedodžbi zračnog prijevoznika licenciranog u skladu s Uredbom (EZ) br. 1008/2008.

Part 145: dio europskog propisa primjenjiv na održavanje zrakoplova

Part 147: dio europskog propisa primjenjiv na osposobljavanje zrakoplovno-tehničkog osoblja

PBN (*Performance Based Navigation*): navigacija temeljena na letnim sposobnostima zrakoplova

PPL (*Private Pilot Licence*): dozvola privatnog pilota aviona

PRB (*Performance Review Body*): tijelo za reviziju performansi

RAMP: pregledi stranih zrakoplova na stajanki zračne luke

RTG operator: operator na rendgenskom uređaju

SACA (*Safety Assessment of Community Aircraft*): sigurnosni pregled zrakoplova Zajednice na stajanki

SAFA (*Safety Assessment of Foreign Aircraft*): sigurnosni pregled inozemnog zrakoplova na stajanki

SEC (*Security*): zaštita civilnog zračnog prometa

SES (*Single European Sky*): Jedinstveno europsko nebo

SMS (*Safety Management System*): sustav upravljanja sigurnošću

SOP (*Standard Operating Procedures*): standardno-operativni postupci

SPO (*Specialized Operations*): specijalizirane operacije zrakoplovima, tzv. radovi iz zraka (snimanje, zaprašivanje, dizanje tereta i sl.)

SSP (*State Safety Programme*): Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu

TAWG (*Threat Assessment Working Group*): radna grupa za procjenu prijetnji

TCO (*Third Country Operator*): operator iz treće zemlje

UAS (*Unmanned Aircraft System*): sustav bespilotnog zrakoplova

UCS (*Unit Competence Scheme*): shema stručnosti za lokaciju

USS: uzletno-sletna staza

VFR (*Visual Flight Rules*): pravila vizualnog letenja

VTOL (*Vertical Take-off and Landing*): vertikalno polijetanje i slijetanje

Zakon: Zakon o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14)

POPIS TABLICA

Tablica 1: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja.....	4
Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2023. godini – Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	6
Tablica 3: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	11
Tablica 4: Realizacija plana nadzora za 2023. godinu – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	12
Tablica 5: Pregled subjekata zaštite pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa	16
Tablica 6: Realizacija plana nadzora za 2023. godinu – Ured zaštite zračnog prometa	16
Tablica 7: Sumarni pregled realizacija planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa za 2023. godinu	17
Tablica 8: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2023. godini	19
Tablica 9: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja	20
Tablica 10.: Pregled broja pristupnika za stjecanje dozvola u 2023. godini	21
Tablica 11: Pregled održanih radionica u 2023. godini.....	24
Tablica 12: Struktura i broj predmeta za odobravanje letova u 2023. godini	34
Tablica 13: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2023. godini	36
Tablica 14: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika	37
Tablica 15: Pregled sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela u 2023. godini	43
Tablica 16: Standardizacijska ocjena i indeksi – objedinjeno po područjima krajem 2023. godine	46
Tablica 17: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2023. godini.....	60

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Ukupni broj događaja u civilnom zrakoplovstvu u prethodne 3 godine	27
Grafikon 2: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema domenama	27
Grafikon 3: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I	28
Grafikon 4: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema ključnom području rizika (KRA) i SSP pokazateljima Razine II	28
Grafikon 5: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema ključnom području rizika (KRA) i SSP pokazateljima Razine III	29
Grafikon 5: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovidbenost zrakoplova (AIR)	46
Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)	47
Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (FCL)	47
Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (MED)	48
Grafikon 9: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (FSTD)	48
Grafikon 10: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ANS)	49
Grafikon 11: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama	54
Grafikon 12: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova	55
Grafikon 13: Pregled stručne spreme radnika Agencije	55
Grafikon 14: Pregled broja radnika Agencije prema spolu	56
Grafikon 15: Pregled dobne strukture radnika Agencije	56

TIJELA AGENCIJE

VIJEĆE AGENCIJE

PREDSJEDNIK

dr.sc Andrija Vidović

ZAMJENIK PREDSJEDNIKA

dr.sc Ernest Bazijanac

ČLANOVI

dr.sc. Darko Virovac

Jozo Slejko

Miroslav Kovač

DIREKTORICA AGENCIJE

Ana Kapetanović

SAŽETAK

Zračni promet u 2023. godini obilježio je daljnji rast broja operacija i prevezenih putnika. U takvim uvjetima Agencija je u potpunosti ispunila sve zadatke vezano za certifikacije zrakoplovnih subjekata i njihov kontinuirani nadzor u cilju osiguranja sigurnog odvijanja zračnih operacija. Sve težišne aktivnosti su provedene sukladno planovima kako su bili definirani Godišnjim programom rada za 2023. godinu, a postavljeni ciljevi su u najvećoj mjeri ostvareni. Dinamika promjena tijekom izvještajne godine uvjetovala je usklađivanje planova s razvojem situacije, a neke od planiranih aktivnosti nisu mogle biti realizirane iz opravdanih razloga. Isto nije imalo utjecaj na stupanj sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj niti na sposobnost i kompetencije Agencije u izvršavanju poslova iz svoje nadležnosti.

U odnosu na prethodnu godinu zabilježen je i rast broja predmeta od 22% pa je tako rješavajući po zahtjevima stranaka ili po službenoj dužnosti, Agencija tijekom 2023. godine osnovala ukupno 11.708 predmeta od kojih je 734 bilo otvoreno po službenoj dužnosti, a njih 10.974 na zahtjev stranke. Svi predmeti su rješavani u roku.

Poslovi sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa su prioritetni poslovi Agencije. Tijekom 2023. godine Agencija je izvršila ukupno 677 (+6,4% u odnosu na 2022.) nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa (553 planirana i 146 izvanrednih neplaniranih nadzora) uz realizaciju od 96% u odnosu na planirani broj od 553 nadzora. Svi obvezni nadzori su provedeni tako da propisima definirani ciklusi nadzora nisu bili ugroženi. Temeljem počinjenih prekršaja iz Zakona o zračnom prometu i nesukladnosti utvrđenih tijekom provođenja inspekcijskih nadzora, Agencija je tijekom 2023. godine pokrenula 16 prekršajnih postupaka protiv počinitelja te izrekla 23 administrativne mjere od čega 12 upozorenja, jedno naređenje, dvije zabrane izvođenja aktivnosti te oduzela četiri dozvole odnosno ovlaštenja zrakoplovnom osoblju, a u četiri slučaja oduzela certifikate/svjedodžbe odnosno dozvole organizacijama za rad. Uz navedeno, Agencija je podnijela i dvije kaznene prijave Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Certifikacija zrakoplovnih subjekata i licenciranje zrakoplovnog osoblja odvijalo se u skladu s potrebama i zahtjevima stranaka pa su tako tijekom 2023. godine certificirane dvije nove organizacije, devet ispitivača za pilote aviona, izdano je pet novih odobrenja za rad operatorima bespilotnih zrakoplova u posebnoj kategoriji i izvršena je registracija odnosno produljenje registracije za osam površina za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova. Agencija je provela ukupno 1.221 ispit za stjecanje dozvola zrakoplovnog osoblja. Također, provedeni su i ispiti za ukupno 2.109 kandidata za stjecanje ovlaštenja za udaljene pilote bespilotnih zrakoplova i to 1.908 u potkategoriji A1/A3 te 201 u potkategoriji A2. Isto tako, provedeno je 1.514 ispita za certifikaciju novog odnosno re-certifikaciju postojećeg zaštitnog osoblja na zračnim lukama.

Agencija je u 2023. godini nastavila aktivno raditi na komunikaciji sa zrakoplovnom zajednicom vezano uz unaprjeđenje zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti putem medijskih kampanja, održavanjem radionica i izdavanjem publikacija s informativnim i edukativnim sadržajima te putem web stranice pa je tako u organizaciji Agencije održano 26 tematskih radionica za zrakoplovnu industriju.

Tijekom 2023. godine zaprimljeno je ukupno 1.022 izvješća o događajima u zračnom prometu putem sustava obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja. Primjetan je pozitivan trend (+14,7%) u jačanju kulture izvješćivanja u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupnog broja događaja, bilo je 11 nesreća i sedam ozbiljnih nezgoda zrakoplova od kojih je većina vezana uz aktivnosti generalne avijacije i letačke operacije jedrilica i parajedrilica. Broj zrakoplovnih nesreća je na istoj razini kao i prethodne godine dok je broj ozbiljnih nezgoda smanjen za 30%. Sva izvješća o događajima su obrađena i analizirana na kvartalnim sastancima Odbora za sigurnost. Periodičkim izvješćima o sigurnosti pratilo se trendove kretanja pokazatelja performanse sigurnosti prema kategorijama i razinama definiranim u Nacionalnom programu sigurnosti u zračnom prometu.

Agencija je izradila nacрте četiri nova pravilnika koji su upućeni resornom Ministarstvu, od kojih je jedan upućen u proceduru donošenja dok su preostala tri dostavljena radi dobivanja prethodne suglasnosti ministra nadležnog za poslove prometa u svrhu provedbe savjetovanja s javnošću.

U pogledu ekonomske regulacije u zračnom prometu, Agencija je tijekom 2023. godine utvrdila jedinstvenu konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu rutnih i terminalnih naknada Republike Hrvatske za 2024. godinu. Odobrena su tri cjenika reguliranih naknada zračnih luka (ZL Dubrovnik, ZL Split i ZL Osijek) te tri zahtjeva za odobrenjem programa poticaja (Međunarodne zračne luke Zagreb, ZL Dubrovnik i ZL Split). U sklopu nadzora ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske, pregledana su financijska izvješća, planovi poslovanja i ostala financijska dokumentacija devet operatora aerodroma te pet zračnih prijevoznika.

Slijedom porasta zračnog prometa u izvještajnoj godini zabilježen je i rast zahtjeva za odobravanjem letova pa ih je tako zaprimljeno i riješeno ukupno 690 (+16%).

Agencija je kao tijelo nadležno za vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova izvršavala tijekom 2023. godine redovne poslove vezane uz vođenje registra te postupala po ukupno 1.134 zahtjeva što predstavlja porast od 52% u odnosu na prethodnu godinu.

Isto tako, kao nadležno tijelo za mirno rješavanje sporova između putnika i prijevoznika, odnosno operatora aerodroma, kako je predviđeno Uredbom (EZ) 261/2004 te Uredbom (EZ) br. 1107/2006 o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu, Agencija je u 2023. godini zaprimila i obradila ukupno 572 prigovora putnika što predstavlja blago smanjenje od 2,5% u odnosu na 2022.

Od ostalih poslova, predstavnici Agencije su tijekom 2023. godine sudjelovali u radu niza nacionalnih povjerenstava državnih tijela i institucija vezano uz zračni promet. Vezano uz suradnju s inozemnim nadležnim tijelima, Agencija je putem svojih predstavnika sudjelovala u 116 takvih aktivnosti.

Nalazi međunarodnih organizacija i institucija uspješno su otklanjani provedbom korektivnih mjera, a EASA izvješće o kontinuiranom praćenju potvrdilo je visoku razinu obavljanja poslova u području sigurnosti civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj i smjestilo Agenciju među sam vrh zrakoplovnih vlasti EU po kompetenciji i stupnju standardizacije sa EU zrakoplovnom legislativom.

Školovanje i stručno usavršavanje kadrova je provođeno u svrhu održavanja postojećih i stjecanja novih kompetencija radnika pa je tako tijekom 2023. godine realizirano ukupno 18 internih i 122 vanjska školovanja čime je osiguran kontinuitet kompetencija svih zrakoplovnih inspektora i specijalista Agencije.

Vezano uz financijsko poslovanje, Agencija je u 2023. godini ostvarila prihode u iznosu od 14.215.847,61 eura što je rast od 12,1% u odnosu na prethodnu godinu. U istom razdoblju ostvareni su rashodi u iznosu od 10.578.836,33 eura uz rast od 19% u odnosu na prethodnu godinu.

Postavljeni ciljevi težišnih aktivnosti za 2023. godinu su u najvećoj mjeri ostvareni, a svi ljudski, financijski i materijalni resursi potrebni za izvršenje Godišnjeg programa rada Agencije su bili osigurani i dostatni.

1. UVOD

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (dalje u tekstu: Agencija ili HACZ), temeljem članka 5. stavka 3. Zakona o zračnom prometu (dalje u tekstu: Zakon) i članka 9. stavka 1. Statuta Agencije, podnosi Vladi Republike Hrvatske Godišnje izvješće o radu za 2023. godinu (dalje u tekstu: Izvješće). Ovo Izvješće sadrži sve bitne elemente prikaza rada Agencije u izvještajnoj godini, a naročito realizaciju težišnih aktivnosti, odnosno projekata, koji su bili od značajnog utjecaja na ostvarenje ciljeva proizašlih iz nadležnosti Agencije kao pravne osobe s javnim ovlastima i utvrđenih Godišnjim programom rada za 2023. godinu. Financijsko izvješće Agencije za 2023. godinu sastavni je dio ovoga Izvješća.

Odvijanje zračnog prometa u Republici Hrvatskoj u 2023. godini bilo je obilježeno daljnjim rastom broja putnika i letova. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u razdoblju od siječnja do prosinca 2023. godine u hrvatskim zračnim lukama ostvarena je 124,1 tisuća slijetanja i polijetanja zrakoplova, što je porast od 4,9% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupno je ukrcano i iskrcano 11,3 milijuna putnika što predstavlja rast od 15,2% u usporedbi s 2022. godinom dok je ukupni promet tereta u hrvatskim zračnim lukama zabilježio pad od 5,9% sa prevezenih 9,2 tisuće tona. Tri najprometnije hrvatske zračne luke u 2023. godini bile su ZL Franjo Tuđman s ostvarenih 3,7 (+19,1%) milijuna putnika te ZL Split sa 3,3 (+15,6%) i ZL Dubrovnik sa 2,4 (+12,5%) milijuna putnika.

Aktivnosti Agencije kontinuirano su kroz izvještajnu godinu bile usmjerene na osiguravanje europskih standarda sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa kroz nadzor, certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata, razvoj i implementaciju regulatornog okvira, realizaciju zadataka postavljenih kroz EASP i SSP te suradnju s nadležnim nacionalnim i međunarodnim institucijama kao i suradnju sa zrakoplovnom zajednicom.

2. POSLOVI IZ NADLEŽNOSTI AGENCIJE

Agencija je u 2023. godini obavljala poslove iz svoje nadležnosti propisane Zakonom i Statutom, a sukladno planovima postavljenim Godišnjim programom rada za 2023. godinu, sa svrhom realizacije Programom utvrđenih strateških ciljeva te s njima povezanih težišnih aktivnosti.

Sukladno Zakonu o općem upravnom postupku, Agencija je rješavajući po zahtjevima stranaka ili po službenoj dužnosti tijekom 2023. godine osnovala ukupno 11.708 predmeta što predstavlja porast od 22% u odnosu na prethodnu godinu. Od toga je 734 predmeta (6%) otvoreno po službenoj dužnosti, a njih 10.974 (94%) na zahtjev stranke. Od navedenog ukupnog broja predmeta, upravnih je bilo 3.246 (28%), a neupravnih 8.462 (72%).

Pregled realizacije planova za 2023. godinu dan je u nastavku, a pregled ostvarenja strateških ciljeva i s njima povezanih težišnih aktivnosti dan je u Zaključku ovoga Izvješća.

2.1 Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa provoden je u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu od strane zrakoplovnih subjekata. Nadzor sigurnosti operacija su provodile osnovne unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije – sektori: Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja i Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom sa svojim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama, a nadzor zaštite civilnog zračnog prometa je provodio Ured zaštite zračnog prometa.

2.1.1 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja (SOA) provodi kontinuirani nadzor imatelja certifikata, svjedodžbi, potvrda, odobrenja i dozvola izdanih od strane Agencije kao i nadzor izvođenja letačkih operacija u zračnom prostoru Republike Hrvatske, nadzor osposobljavanja zrakoplovnog osoblja operatora zrakoplova te nadzor tehničke ispravnosti zrakoplova, a u cilju osiguravanja udovoljavanja propisanim uvjetima za sigurnu uporabu zrakoplova u civilnom zračnom prometu.

Zaključno sa 2023. godinom, djelokrug rada Sektora obuhvaćao je 265 ovlaštenih/certificiranih subjekata te 2.732 registrirana operatora i 6.229 udaljenih pilota bespilotnih zrakoplova, kako slijedi u pregledu:

Tablica 1: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Vrsta subjekta	Broj zrakoplovnih subjekata
Operatori zrakoplova	16 od čega: 9 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-B (CAT A-B) 2 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-A (CAT A-A) 4 operatora koji obavljaju specijalizirane operacije (SPO) 1 operator složenih zrakoplova koji obavlja nekomercijalne operacije
Organizacije za osposobljavanje pilota aviona, helikoptera, balona i jedrilica u skladu s europskim propisima	22 od čega: 8 ATO (avion) 1 ATO (helikopteri) 13 DTO (avioni, jedrilice)
Organizacije za osposobljavanje dispečera / operativnih kontrolora prometa	1

Vrsta subjekta	Broj zrakoplovnih subjekata
Organizacije za osposobljavanje padobranaca	10
Organizacije za osposobljavanje ovjesnih jedriličara	1
Organizacije za osposobljavanje parajedriličara	7
Organizacije za osposobljavanje pilota sportsko - rekreativnih zrakoplova	4
Organizacija za osposobljavanje za opasne robe	13
Otpremnici opasnih roba	22
Pošiljatelji opasnih roba	10
Pružatelji zemaljskih usluga prihvata i otpreme tereta certificirani za opasne robe	7
Imenovani poštanski operatori	1
Organizacije za održavanje zrakoplova	15 od čega: 12 Part 145 3 Part CAO
Organizacije za održavanje Annex I zrakoplova	5
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova	13
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti Annex I zrakoplova	2
Organizacije za osposobljavanje osoba za održavanje zrakoplova	3
Operatori simulatora leta	1
Uređaji za osposobljavanje koji simuliraju let	3
Operatori UAS	2.732
Udaljeni piloti UAS	6.229
Organizacije za utvrđivanje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa	2
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s EU propisima	66
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s nacionalnim propisima	21
Organizacije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti zrakoplovnoga osoblja	3
Zrakoplovno-medicinski ispitivači	17
Ukupno	265 6.229 udaljenih pilota UAS 2.732 operatora UAS

Realizacija planova nadzora

Planirani nadzori sigurnosti u domeni SOA-e provodili su se prema odobrenom godišnjem planu nadzora za 2023. godinu utvrđenom na razini svakoga odjela/odsjeka u skladu s njegovim djelokrugom poslova. Također, izvršavani su i neplanski (izvanredni) nadzori u slučaju pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti, temeljem analize sigurnosti koju odjeli kontinuirano provode ili temeljem zaprimljenih informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti. Po tom pitanju, za istaknuti je dobru suradnju i koordinaciju s Ministarstvom unutarnjih poslova.

Realizacija planova nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u 2023. godini u odnosu na plan dana je u sljedećoj tablici:

Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2023. godini – Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odjel letačkih operacija i školstva	Certificirani operatori zrakoplova	27	27	-	100%	16	43
	Operatori zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti	5	5	-	100%	-	5
	Generalna avijacije (operatori zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama i padobranski skokovi)	15	15	-	100%	2	17
	Organizacije uključene u prijevoz opasnih roba	22	22	-	100%	-	22
	Osposobljavanja operatora zrakoplova i organizacije za osposobljavanje pilota zrakoplova u inozemstvu	10	10	-	100%	1	11
	Zrakoplovne priredbe	3	3	-	100%	1	4
	Odobrene organizacije za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima	9	9	-	100%	5	14
	Organizacije za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima prema izjavljenoj aktivnosti	9	9	-	100%	3	12
	Odobrene organizacije za osposobljavanje zrakoplovnog osoblja u skladu s nacionalnim propisima	9	9	-	100%	7	16
Odjel plovidbenosti	Part 145, Part CAMO, Part CAO, Part 147 i FSTD organizacije	61	57	4	93%	12	69
	Kontinuirana plovidbenost zrakoplova (ACAM)	13	13	-	100%	1	14
	Provjera plovidbenosti zrakoplova (ARW)	80	80	-	100%	7	87

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
	ACAM i Part 145, Part CAMO, Part 147 organizacije u inozemstvu	8	7	1	88%	-	7
Odjel licenciranja	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova	3	2	1	66%	11	13
	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu	10	3	7	30%	15	18
	Nadzor tijela za testiranje razine jezične sposobnosti	1	0	1	0%	-	0
Odjel bespilotnih zrakoplova	Nadzor UAS operatora u posebnoj kategoriji	14	13	1	92%	-	13
	Nadzor UAS operatora u otvorenoj kategoriji	8	7	-	88%	-	7
Odsjek zrakoplovne medicine	Nadzor zrakoplovnih medicinskih centara i zrakoplovno medicinskih ispitivača	7	7	-	100%	9	16
Odsjek SAFA/SACA inspekcija	Pregledi stranih zrakoplova na stajanki zračne luke (RAMP)	Layer I-76	70	6	92%	4	74
		Layer II-25	25	0	100%	12	37
Ukupno Sektor		414	393	21	95%	106	499

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Stupanj realizacije Plana nadzora za 2023. godinu iznosi 95%. Realizirani su svi obvezni nadzori uvjetovani propisanim ciklusima, a sva obrazloženja za odstupanja od plana su objektivna i utemeljena.

Analizom broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih u nadzorima tijekom godine te usporedbom s rezultatima nadzora prethodnih godina može se zaključiti kako nema značajnih promjena u broju i ozbiljnosti nalaza te nema pojave negativnih trendova.

Odjel letačkih operacija i školstva

Nadzor certificiranih operatora zrakoplova

U području nadzora certificiranih operatora zrakoplova Odjel je za 2023. godinu prvotno planirao 21 obvezan nadzor. Međutim, uslijed promjena nastalih tijekom godine plan je revizijom povećan na 27 obveznih nadzora, koji su u potpunosti realizirani. Promjene su se odnosile na nove regulatorne zahtjeve i sigurnosne preporuke Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa objavljene u 2023. godini, kao i na kontinuirano praćenje sigurnosne izvedbe certificiranih operatora zrakoplova, koje je rezultiralo revizijom njihovih profila rizika i potrebom za povećanim nadzorom.

Dodatno, izvršeno je i 16 izvanrednih (uvjetnih) nadzora od čega je najveći broj bio usmjeren na operatorove programe osposobljavanja i provjeravanja članova posade zrakoplova, elektroničke sustave za izračun performansi te izračun mase i ravnoteže zrakoplova.

Nadzor operatora zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti

U području nadzora operatora prema izjavljenoj aktivnosti, u 2023. godini planirano je pet obveznih nadzora što je u potpunosti i izvršeno. Nadzorima su bili obuhvaćeni operatori koji izvode komercijalne specijalizirane operacije iskakanja padobranaca te snimanja iz zraka, kao i operator složenog zrakoplova koji obavlja nekomercijalne operacije. Za naglasiti je i početak suradnje Agencije s Carinskom upravom s kojom namjerava zajednički nadzirati prirodu nekomercijalnih letova operatora zrakoplova, a osobito operatora iz trećih zemalja.

Nadzor generalne avijacije i operatora zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama

Odjel je u ovom području tijekom 2023. godine provodio nadzore na aerodromima u Bratini, Grobniku, Lučkom, Osijeku, Sinju, Varaždinu, Vinkovcima i Vrsaru. Osim na spomenutim aerodromima, Odjel je nadzore provodio i na registriranim površinama u Medulinu i Poreču kao i na drugim lokalitetima poput otoka Unije. Valja naglasiti da se tijekom ovih nadzora fokus stavio na operatore koji provode uvodne letove te one koji prevoze putnike uz podjelu troška leta. Slijedom navedenog, izvršeno je svih 15 obvezno planiranih nadzora te dodatna dva uvjetna nadzora.

Nadzor operatora zrakoplova i organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u inozemstvu

Odjel je u ovom području nadzora za 2023. godinu planirao obaviti 10 nadzora što je u potpunosti i izvršeno. Nadzori su bili fokusirani na izvedbu letačkih operacija te provođenje osposobljavanja i provjeravanja letačke i kabinske posade operatora. Osim obveznih, obavljen je i jedan uvjetni nadzor.

Nadzor zrakoplovnih priredbi

U području nadzora zrakoplovnih priredbi, za 2023. godinu bila su planirana tri obvezna nadzora, a koja su provedena u Bedekovčini, Osijeku i Zagrebu. Nadzirane zrakoplovne priredbe uključivale su letačke aktivnosti operatora sportsko-rekreativnih zrakoplova, balona kao i padobranske aktivnosti. Osim navedenih, Odjel je obavio i jedan uvjetni nadzor nad zrakoplovnom priredbom u Varaždinu.

Nadzor organizacija uključenih u prijevoz opasnih roba

U području nadzora subjekata uključenih u prijevoz opasnih roba, za 2023. godinu planirana su i u potpunosti realizirana 22 nadzora. Navedeni broj nadzora izvršen je nad organizacijama koje su uključene u lanac prijevoza opasnih roba zrakom, a koje su certificirane temeljem Pravilnika o uvjetima i načinu prijevoza opasnih roba zrakom. Nadzor nad operatorima zrakoplova po pitanju opasnih roba obavljen je u okviru područja nadzora primjenjivog za iste, a u skladu s europskim propisom i gore navedenim pravilnikom. Osim navedenog, fokus nadzora tijekom 2023. godine bio je na utvrđivanju adekvatne implementacije ICAO Tehničkih instrukcija za siguran prijevoz opasnih roba zrakom u području osposobljavanja za opasne robe koje se temelji na kompetenciji.

Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima

Odjel je u ovom području nadzora u 2023. godini planirao obaviti osam nadzora, a u skladu s rezultatima proizašlim iz procjene rizika nadziranih subjekata tijekom 2022. godine. Međutim, uslijed promjena nastalih kod jedne organizacije tijekom godine i potrebe za revizijom njenog profila rizika, plan obveznih nadzora za 2023. godinu povećan je na devet te je isti realiziran u cijelosti. Osim navedenog, obavljeno je i pet uvjetnih nadzora usmjerenih na izvođenje praktičnih osposobljavanja pilota zrakoplova. Kao rezultat utvrđenih nesukladnosti s primjenjivim zahtjevima, jednoj organizaciji je tijekom izvještajne godine trajno oduzet ATO certifikat.

Nadzor organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima prema izjavljenoj aktivnosti

Odjel je za predmetno područje nadzora u 2023. godini planirao obaviti devet nadzora, sukladno profilima rizika izrađenima za organizacije koje na temelju Izjave provode osposobljavanja pilota zrakoplova u skladu s europskim propisima. Osim planiranih obveznih nadzora, Odjel je obavio i tri neplanirana (uvjetna) nadzora usmjerena na provođenje praktičnog osposobljavanja pilota. Tijekom godine jedna je organizacija povukla svoju Izjavu zbog neodgovarajuće razine usklađenosti s primjenjivim propisom, ali su zato bile zaprimljene nove Izjave i to od dvije nove organizacije te jedne postojeće organizacije kojoj je u 2022. godini bio zabranjen rad.

Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje zrakoplovnog osoblja u skladu s nacionalnim propisima

U području nadzora odobrenih organizacija za osposobljavanje zrakoplovnog osoblja u skladu s nacionalnim propisima, za 2023. godinu planirano je izvršenje devet nadzora. Pritom je, nastavno na Nacionalni plan sigurnosti u zračnom prometu i rizicima vezanim uz aktivnosti generalne avijacije, plan nadzora bio usmjeren na one organizacije koje aktivno provode predmetna osposobljavanja. Odjel je u cijelosti obavio svih devet planiranih nadzora, ali i sedam dodatnih uvjetnih nadzora od kojih je, osim novih certifikacija, najveći broj izvršen nad organizacijom koja je provodila teoretska i praktična osposobljavanja novih nastavnika u domeni sportsko rekreativnih zrakoplova i parajedriličarstva.

Odjel plovidbenosti

Nadzor Part 145, Part CAMO, Part CAO, Part 147 i FSTD organizacija

Inspektori Odjela plovidbenosti realizirali su 57 od planiranog 61 nadzora nad organizacijama u domeni Odjela, a dodatno je izvršeno i dvanaest uvjetnih nadzora tako da je ukupni broj izvršenih nadzora nad organizacijama iznosio 69. Opravdano neizvršenih nadzora organizacija bilo je ukupno četiri i to dva zbog oduzimanja certifikata, jedan zbog raskidanja ugovora te jedan zbog neodržanog osposobljavanja.

Ostvaren je cilj da se najmanje jedanput u kalendarskoj godini obuhvate sve ovlaštene organizacije u cijelosti ili parcijalno nad njenim aktivnostima u sklopu odobrenih ovlaštenja.

Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM)

Izvršeno je svih 13 planiranih nadzora kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM) u skladu s međunarodnim standardima i primjenjivim zahtjevima, a dodatno je izvršen i jedan izvanredni nadzor.

Provjera plovidbenosti zrakoplova

Provjera plovidbenosti zrakoplova provodi se na zahtjev stranke pa njihova realizacija isključivo ovisi o tome hoće li vlasnici/operatori podnijeti zahtjev za provjeru plovidbenosti svojeg zrakoplova Agenciji ili ne tako da se isti tretiraju isključivo kao uvjetni nadzori. Planirani broj tih nadzora određuje se okvirno u odnosu na realizaciju iz prethodnih godina za potrebe planiranja ljudskih i materijalnih resursa.

Tijekom 2023. godine izvršeno je ukupno 87 pregleda zrakoplova za utvrđivanje njihove plovidbenosti, što je sedam više od planiranog broja. Regionalno organizirani grupni pregledi zrakoplova za provjeru plovidbenosti ujedno su korišteni i za održavanje radionica sa zrakoplovnom industrijom o aktualnim temama iz domene održavanja i kontinuirane plovidbenosti zrakoplova.

Provjera plovidbenosti zrakoplova i nadzor organizacija u inozemstvu

U 2023. godini realizirano je sedam od osam planiranih nadzora zrakoplova i organizacija u inozemstvu. Jedan nadzor nije bilo moguće realizirati iz opravdanih razloga.

Odjel licenciranja

Tijekom 2023. godine proveden je kontinuirano nadzor ispitivača pilota, organizacija za testiranje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa te nadzor zrakoplovno medicinskih centara (AeMC) i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME).

Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova

Realizirana su dva od tri planirana nadzora. Ispitivača za kojeg nije obavljen planirani nadzor nije bilo moguće nadzirati iz razloga što u vrijeme nadzora nije bilo moguće obaviti provjeru u letu zbog izrazito nepovoljnih meteoroloških uvjeta. Dodatno je obavljeno 11 izvanrednih nadzora ispitivača certificiranih od strane Agencije tako da je ukupno provedeno 13 nadzora nad ispitivačima pilota zrakoplova u Republici Hrvatskoj.

Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu

Realizirana su tri od 10 planiranih nadzora. Od sedam nerealiziranih nadzora, šest se odnosi na ispitivače koji nisu imali niti jednu provjeru tijekom 2023. godine, a za jednoga ispitivača nije bilo raspoloživog inspektora u vrijeme kada je obavljao provjere. Dodatno je izvršeno 15 izvanrednih nadzora tako da je izvršeno ukupno 18 nadzora ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu.

Nadzor tijela za testiranje razine jezične sposobnosti (LPAB)

Zbog nedostupnosti odgovorne osobe u organizaciji nije realiziran planirani nadzor tijekom 2023. Isti je s odgodom izvršen početkom 2024. godine.

Odsjek zrakoplovne medicine

Nadzor zrakoplovno-medicinskih centara i zrakoplovno medicinskih ispitivača

Svih sedam planiranih nadzora zrakoplovno-medicinskih centara i ispitivača su izvršeni tako da je plan realiziran u potpunosti, a uz to je izvršeno i 9 dodatnih izvanrednih nadzora tako da je tijekom 2023. godine izvršeno ukupno 16 nadzora.

Odjel bespilotnih zrakoplova

Do kraja 2023. godine Odjel bespilotnih zrakoplova proveo je planirane nadzore operatora sustava bespilotnih zrakoplova u otvorenoj i posebnoj kategoriji. Nadzirano je sedam od planiranih osam događaja za koje je procijenjeno da je potencijal korištenja sustava bespilotnih zrakoplova u otvorenoj kategoriji velik. U posebnoj kategoriji nadzirano je 13 od planiranih 14 operatora sustava bespilotnih zrakoplova.

Nadzorima je obuhvaćena provjera sukladnosti s organizacijskim zahtjevima kod šest operatora i izvođenje letačkih operacija kod sedam operatora sustava bespilotnih zrakoplova. Jedan operator sustava bespilotnih zrakoplova je tijekom godine vratio Odobrenje za rad, pa planirani nadzor organizacije i izvođenja letačkih operacija toga operatora nije proveden.

Odsjek SAFA/SACA inspekcija

Procjenu sigurnosti operatora aviona i helikoptera koji slijeću/uzlijeću s međunarodnih aerodroma u Republici Hrvatskoj provodi Odsjek SAFA/SACA inspekcije kroz nadzore sigurnosti putem planiranih i neplaniranih (nasumičnih) inspekcijskih pregleda na stajanki aerodroma, tzv. "Ramp inspekcija", kada postoji sumnja da zrakoplov ili posada zrakoplova nije u skladu s primjenjivim zahtjevima.

Godišnji plan i potreban broj inspekcijskih nadzora na stajankama aerodroma u Republici Hrvatskoj temelji se na zajednički usvojenoj sustavnoj koordinaciji (tzv. "System Wide Coordination - SWC") Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA) koja je ukupan broj inspekcijskih nadzora izvršenih tijekom kalendarske godine na međunarodnim aerodromima pojedinih EU država, podijelila između država članica EU i država ne-članica EU potpisnica EASA SAFA Radnog sporazuma, ovisno o ukupnom broju slijetanja/uzlijetanja na/sa aerodroma tih država.

Pri tome se svakoj državi članici dodjeljuje određeni broj poimenično određenih operatora zrakoplova (tzv. Layer 1 operatori) nad kojim treba provesti nadzor te broj inspekcija koje treba provesti nad ostalim operatorima po izboru Odsjeka (tzv. Layer 2 operatori). Ukoliko država članica ne realizira dodijeljene nadzore nad Layer 1 operatorima, iste može razmijeniti s drugim državama članicama (tzv. trading).

Za 2023. godinu Republici Hrvatskoj je prvotno dodijeljena provedba 105 RAMP inspekcijskih nadzora na 13 domaćih aerodroma što je sredinom srpnja smanjeno na 101 (75 Layer 1 i 26 Layer 2), a do kraja godine je dodatno korigiran broj RAMP inspekcija između Layer 1 i Layer 2 tako da je konačni plan iznosio 76 Layer 1 i 25 Layer 2 inspekcija.

Ukupno je izvršena 101 RAMP inspekcija od čega 74 Layer 1 i 37 Layer 2 temeljem posebnih poruka upozorenja kojima EASA skreće pozornost na sumnjive operatore zrakoplova, kao i inozemnih operatora generalnog zrakoplovstva koji po prvi puta slijeću na međunarodne zračne luke u Republici Hrvatskoj. Ukupno 6 inspekcijskih nadzora stranih operatora iz Layer 1 nije izvršeno zbog toga što predviđeni operatori nisu imali letova u Republici Hrvatskoj tijekom godine pa su isti ušli u postupak razmjene sa drugim državama članicama.

Inspekcije su bile planirane i realizirane tijekom cijele godine dok su udarni termini bili tijekom ljetnog i jesenskog razdoblja, a provedene su kroz višekratne izlaske na teren višečlanih timova (dva do tri člana u timu) pri čemu je svaki izlazak trajao u prosjeku tri dana uključujući i vikende.

2.1.2 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom obavlja poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga te ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu te poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

Krajem 2023. godine, u djelokrugu rada Sektora bilo je ukupno 75 organizacija podložnih nadzoru Agencije čiji pregled je dan u nastavku:

Tablica 3: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Vrsta subjekta	Broj organizacija
Aerodromi sa svjedodžbom aerodroma	9
Aerodromi s odobrenjem za uporabu aerodroma	26 (11 aerodroma na vodi)
Helidromi s odobrenjem za uporabu	1

Vrsta subjekta	Broj organizacija
Organizacije za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu	8
Organizacije za pružanje zemaljskih usluga	28
Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi	1 od čega: Sjedište Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. Podružnica Zagreb/Lučko Podružnica Split/Brač Podružnica Dubrovnik Podružnica Zadar Podružnica Osijek Podružnica Istra/Kvarner
Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa	2
Ukupno	75

Sukladno Zakonu, Odjel aerodroma registrira površine za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova. Krajem 2023. godine u evidenciji je bilo 20 registriranih površina.

Realizacija planova nadzora

Nadzor sigurnosti provodio se sukladno planu nadzora za 2023. godinu te reviziji istog tijekom godine sukladno dinamici promjena kod organizacija. Realizacija plana prikazana je u sljedećoj tablici:

Tablica 4: Realizacija plana nadzora za 2023. godinu – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odjel aerodroma	Operatori aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma	19	18	1	95%	-	18
	Operatori aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma	7	7	-	100%	1	8
	Organizacije za stručno osposobljavanje	5	5	-	100%	-	5
	Pružatelji zemaljskih usluga	0	0	-	-	2	2

Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	HKZP Sjedište	2	2	-	100%	1	3
	Podružnica HKZP – Dubrovnik	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Osijek	-	-	-	-	1	1
	Podružnica HKZP Istra/Kvarner	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP – Split/Brač	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Zadar	1	1	-	100%	-	1
	Podružnica HKZP – Zagreb/Lučko	1	1	-	100%	-	1
	Nadzor promjena	-	-	-	-	2	2
	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HKZP)	2	2	-	100%	-	2
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HUSK)	1	1	-	100%	-	1
Ukupno Sektor		44	43	1	99,6%	7	50

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora dana su u nastavku.

Od 44 planirana nadzora u domeni Sektora za 2023. godinu realizirano je njih 43, a jedan je opravdano neizvršen. Uz realizaciju planiranih, izvršeno je i sedam izvanrednih neplaniranih nadzora tako da je ukupno provedeno njih 50. Analiza broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih tijekom nadzora te njihova usporedba s rezultatima nadzora prijašnjih godina ukazuje kako nema značajnijih promjena niti pojave negativnih trendova.

Odjel aerodroma

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma

Plan nadzora za 2023. godinu predviđao je 21 nadzor operatora aerodroma sa Svjedodžbom aerodroma. Naknadnom revizijom plana u jesen 2023. godine, sukladno do tada obavljenim nadzorima broj nadzora revidiran je na 19 uz predviđen 1 uvjetni nadzor. Realizirano je 18 nadzora. Jedan planirani nenajavljeni nadzor na Zračnoj luci Zadar kao i uvjetni nadzor na Zračnoj luci Mali Lošinj nisu realizirani zbog kašnjenja radova na rekonstrukciji i dogradnji spomenutih aerodroma.

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma ostvaren je u cijelosti. Uz planiranih 7 nadzora napravljen je i jedan dodatni nadzor operatora aerodroma Grobnik u svrhu produljenja Odobrenja za uporabu aerodroma.

Nadzor organizacija za stručno osposobljavanje

Plan nadzora organizacija za stručno osposobljavanje je u cijelosti izvršen. Godišnjim planom nadzora za 2023. godinu planirano je pet redovnih nadzora koji naknadnom revizijom Plana nije mijenjan.

Nadzor pružatelja zemaljskih usluga

Planom nadzora za 2023. godinu planirani su uvjetni nadzori pružatelja zemaljskih usluga. Razlog tomu je što se kroz provedbu kontinuiranog nadzora upravljanja postupcima na stajanki, a sukladno odredbama Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014, posredno provodio i nadzor pružanja zemaljskih usluga. U 2023. godini, uz navedene nadzore upravljanja postupcima na stajanki provedena su i dva planirana uvjetna nadzora pružatelja zemaljskih usluga.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Realizacija nadzora prema područjima nadzora provedena je kako slijedi:

Nadzor pružatelja usluga u zračnoj plovidbi HKZP

U 2023. godini su u potpunosti provedeni planovi nadzora operativnih usluga u zračnom prometu (ATS), usluga zrakoplovnog informiranja (AIS), usluga zrakoplovne meteorologije (MET), usluga komunikacije, navigacije i nadzora (CNS), usluga oblikovanja letačkih postupaka (FPD) te funkcije upravljanja protokom zračnog prometa (ATFM) i upravljanja zračnim prostorom (ASM). Područja nadzora odabrana su na temelju procjene rizika provedene prilikom izrade godišnjeg plana nadzora te su detaljnije definirana tijekom priprema za svaki pojedinačni nadzor kako bi se odredili ciljevi i opseg istog.

Nadzor HKZP sjedišta

U 2023. godini obavljena su tri nadzora u sjedištu HKZP-a, od čega su dva planirana godišnjim programom rada, a jedan je nadzor proveden kao rezultat standardizacijske inspekcije EASA-e koja je održana u od 20. do 24.03.2023. godine.

Planirani broj nadzora svih podružnica u potpunosti je realiziran.

Nadzor promjena funkcionalnog sustava pružatelja usluga

Realizacija plana nadzora promjena funkcionalnog sustava pružatelja usluga je potpuno provedena. Nadzor je izvršen na temelju obavijesti koje su primljene od strane HKZP-a o promjenama koje su odabrane kao predmet nadzora. U skladu s tim, proveden je nadzor nad dvije promjene:

- CH-2016-053 - Nadogradnja VCS/BVCS radi migracije na VoIP i povezivanje manjih aerodroma u IP baziran AVGN , i
- CH- 2016-61 - Projekt MAGNet Tranzicija Dubrovnik.

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa HUSK

Godišnjim programom rada planiran je jedan redoviti nadzor Hrvatskog učilišnog središta za kontrolu zračnog prometa (HUSK) koji je uspješno proveden. Svrha nadzora bila je provjera usklađenosti sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2015/340.

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa HKZP

Za organizaciju za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. planirana su i provedena dva nadzora u 2023. godini sa svrhom utvrđivanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima Uredbe (EU) 2015/340.

Koncept nadzora prema nadziranim cjelinama

Godišnji sveobuhvatni nadzor udovoljavanja zahtjevima Uredbe (EU) 2017/373 podijeljen je i proveden u dva dijela kako je i planirano Godišnjim programom nadzora za 2023.

Godišnji nadzor pružatelja usluga u zračnoj plovidbi obuhvaća provođenje nadzora nad operativnim postupcima, sustavima i zapisima dva puta godišnje s ciljem osiguranja njihove učinkovitosti, usklađenosti i transparentnosti. S obzirom na sezonalnost i velike razlike u prometnoj potražnji u zračnom prostoru Republike Hrvatske, ovakav koncept pruža mogućnost za utvrđivanje elemenata za poboljšanje pružanja usluga.

Nadzor sjedišta pružatelja usluga u zračnoj plovidbi izvršen je tijekom travnja, rujna i listopada 2023. godine.

Nadzor podružnica se uvelike planira u tijeku ljetnog reda letenja kako bi se nadzirali operativni postupci u odgovarajućim uvjetima, odnosno pri povećanom prometu. Nadzor podružnica obuhvatio je usluge ATS, AIS, CNS i MET te funkciju ATFM.

2.1.3 Provedba nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u nadležnosti Ureda zaštite zračnog prometa

Poslovi nadzora zaštite civilnog zračnog prometa obavljaju se u skladu s odredbama Zakona, Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa.

Nadzor zaštite primarno se temelji na mjerama kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa te institutima i ovlastima određenim Uredbom Komisije (EU) br. 18/2010 i člankom 133. Zakona. Mjere kontrole kvalitete na nacionalnoj razini određene su Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa od kojih su sljedeće preventivnog karaktera i naročito relevantne za funkciju nadzora:

1. Audit zaštite,
2. Inspekcija zaštite,
3. Test zaštite i
4. Prosudba zaštite.

Tijekom 2023. godine u djelokrugu rada Ureda bilo su ukupno 74 subjekta zaštite, kako slijedi u pregledu:

Tablica 5: Pregled subjekata zaštite pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Operatori aerodroma	35
Operatori zrakoplova	11
Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Ostali subjekti	28 od čega: 11 – teret i pošta, zalihe za opskrbu 1 – pružatelj usluga u zračnoj plovidbi 2 – pružatelja usluga određenih mjera zaštite 14 – osposobljavanje za zaštitu
Ukupno	74

Realizacija planova nadzora

Za 2023. godinu planirano je 95 mjera kontrole kvalitete, što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje od 39,7%. Osim planiranih, obavljene su i 33 dodatne izvanredne mjere kontrole kvalitete, većinom u području testiranja mjera zaštite s ciljem pouzdanije ocjene učinkovitosti mjera i inspekcija stranih zračnih prijevoznika. Tijekom 2023. godine ukupno je obavljeno 128 mjera kontrole kvalitete, što je povećanje od 30,6% u odnosu na prethodnu godinu.

Realizacija planova nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u 2023. godini u nadležnosti Ureda prikazana je u sljedećoj tablici:

Tablica 6: Realizacija plana nadzora za 2023. godinu – Ured zaštite zračnog prometa

Ured zaštite zračnog prometa							
Ured	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Ured zaštite zračnog prometa	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori aerodroma	39	39	-	100%	15	54
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori zrakoplova	40	40	-	100%	12	52
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – ostali subjekti	16	16	-	100%	6	22
Ukupno Ured		95	95	-	100%	33	128

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Realizacija godišnjeg plana kontrole kvalitete na razini je od 100%. Tijekom izvještajnog razdoblja, od 128 mjera kontrole kvalitete 54 je obavljeno nad operatorima aerodroma, 52 kod operatora zrakoplova i 22 u području ostalih subjekata.

Mjerama kontrole kvalitete ukupno je utvrđeno 103 nalaza, od kojih je 75 utvrđeno kod operatora aerodroma, 13 kod operatora zrakoplova te 15 nalaza kod ostalih subjekata. Ukupan broj nalaza o nesukladnostima povećan je za 13,2% u odnosu na prethodnu godinu.

Analiza nalaza pokazuje da je ukupno povećanje broja nalaza u odnosu na 2022. godinu u korelaciji sa značajnim povećanjem broja obavljenih nadzora (+30,6%) i operativnom implementacijom novih regulatornih zahtjeva. Ocjenjuje se da su u odnosu na prethodnu godinu, u uvjetima značajnog rasta broja operacija, subjekti zaštite kvalitetu mjera zaštite zadržali na potrebnoj razini, a u pojedinim područjima i povišili razinu.

U dijelu nadležnosti operatora aerodroma, mjere kontrole pristupa i kretanja u štićenim područjima u setu mjera zaštita zračne luke identificirane su kao područje s višom razinom nesukladnosti.

2.1.4 Sumarni pregled realizacije planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

Agencija je u 2023. godini izvršila ukupno 677 nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, 6,4% više u odnosu na 2022. Od toga je 553 nadzora bilo planirano, a njih 146 je bilo neplanirano odnosno izvanredno provedeno.

Tablica 7: Sumarni pregled realizacija planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa za 2023. godinu

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo						
Sektor/Odjel/Ured	Broj nadzora					
	Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
	Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Sektor letaćkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	414	393	21	94,9%	106	499
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	44	43	1	99,6%	7	50
Ured zaštite zračnog prometa	95	95	0	100%	33	128
Ukupno Agencija	553	531	22	96%	146	677

Neplanirani odnosno izvanredni (uvjetni) nadzori su izvršavani u slučajevima potrebe certifikacije novih operatora, produljenja certifikata ili inicijalnog stjecanja certifikata ispitivača, pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti, zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti, temeljem zahtjeva ovlaštenih organizacija vezano za promjene s obzirom na opseg odobrenja, promjene odgovornih osoba, dodavanje novih lokacija i prostora, temeljem zahtjeva za provjeru plovidbenosti zrakoplova ili temeljem zahtjeva za ishođenjem ovlaštenja za novu organizaciju, ishođenjem novih odobrenja za uporabu aerodroma te u svrhu nadzora provedenih radova nadzora infrastrukture ili u svrhu re-certifikacije organizacije za osposobljavanje.

Opravdano nisu izvršena 22 planirana nadzora, a radilo se o slučajevima neaktivnosti operatora u razdoblju planiranog nadzora, isteka valjanosti certifikata i njegovog neobnavljanja prije planiranog termina obavljanja nadzora, odustanka ovlaštenih organizacija od odobrenja, privremenog oduzimanja Potvrda o plovidbenosti zrakoplova, isteka odobrenja za uporabu aerodroma te prestanka potrebe za provedbom nadzora jer je planirani nadzor prethodno već bio izvršen u sklopu nekog drugog nadzora.

Ukupnom realizacijom planova nadzora od 96%, Agencija je ostvarila značajan rezultat u provedbi nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2023. godini. Svi obvezni nadzori vezani uz propisima definirane cikluse nadzora su u cijelosti realizirani.

U dijelu operativne primjene obavezujućih i izravno primjenjivih zahtjeva određenih Uredbom (EU) 1254/2009 i zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Agencija je kontinuirano pratila prijetnje i rizike i za aerodrome koji primjenjuju alternativne mjere zaštite. Također, nastavljena je operativna implementacija zahtjeva iz područja kibernetičke sigurnosti u domeni zaštite civilnog zračnog prometa, odnosno subjekata zaštite i uspostavljen je kontinuirani nadzor primijenjenih mjera zaštite.

2.1.5 Provedba mjera za osiguranje primjene propisa iz područja civilnog zrakoplovstva

Kako bi se osiguralo da zrakoplovni subjekti izvode svoje operativne aktivnosti u civilnom zrakoplovstvu na pravilan i primjenjivom regulativom propisan način, zrakoplovni inspektori Agencije ovlašteni su i dužni poduzimati mjere za osiguranje primjene propisa (*Enforcement*). Te mjere obuhvaćaju pokretanje prekršajnih postupaka za prekršaje propisane Zakonom te izricanje administrativnih mjera poput upozorenja, naređenja, zabrana te privremenog ili trajnog oduzimanja certifikata, svjedodžbi, odobrenja, potvrda, dozvola i licenci koje je Agencija izdala u slučaju da zrakoplovni subjekti u izvođenju operacija i aktivnosti odstupaju od načina propisanog primjenjivom legislativom.

Agencija, u okviru nadležnosti nadzora i inspekcije sigurnosti zračnog prometa, temeljem članka 5. stavka 7. točka 16. Zakona i članka 109. i 112. stavak 1. Prekršajnog zakona, kao ovlašteni tužitelj ima pravo i obvezu protiv počinitelja prekršaja iz područja civilnog zrakoplovstva podnositi optužne prijedloge ili izdavati prekršajne naloge. Prekršajni postupci vode se u Ministarstvu / Upravi zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte / Sektoru zračnog prometa, kao ovlaštenom tijelu za vođenje prekršajnog postupka u prvom stupnju. U drugom stupnju, u povodu izjavljene žalbe, odlučuje Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske. U 2023. godini Agencija je kao ovlašteni tužitelj pokrenula ukupno 16 prekršajnih postupaka od čega:

1. 13 prekršajnih postupaka pokrenuto je zbog nepoštivanja odredbi kojima su regulirana pravila letenja i opći uvjeti za obavljanje operacija sustavom bespilotnih zrakoplova,
2. Dva prekršajna postupka pokrenuta su zbog nepoštivanja odredbi kojima su regulirani opći uvjeti za obavljanje operacija zrakoplovima,
3. Jedan prekršajni postupak pokrenut je zbog ne postupanja po naredbama i direktivama Agencije

Uz pokrenute prekršajne postupke, Agencija je tijekom 2023. godine temeljem utvrđenih nesukladnosti i odstupanja zrakoplovnih subjekata od primjenjivih propisa izrekla 23 administrativne mjere od čega 12 upozorenja, jedno naređenje, dvije zabrane izvođenja aktivnosti te oduzela četiri dozvole odnosno ovlaštenja zrakoplovnom osoblju kao i četiri certifikata/svjedodžbe odnosno dozvole za rad zrakoplovnim organizacijama. Pored navedenog Agencija je podnijela i dvije kaznene prijave Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Nadalje, sukladno odredbama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu, Agencija je ovlašteni tužitelj za prekršaje počinjene od strane zračnih prijevoznika odnosno operatora zrakoplova, a kako su definirani navedenim Zakonom. U tom smislu, Agencija vrši nadzor nad udovoljavanjem primjenjivih odredbi Zakona i Uredbe (EZ)

785/2004 o zahtjevima za zračne prijevoznike i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem. Tijekom 2023. godine nije bilo prekršajnih postupaka protiv zračnih prijevoznika vezano za prekršaje iz Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.

2.2 Certificiranje zrakoplovnih subjekata

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Tijekom 2023. godine, odjeli Sektora proveli su u okviru svojih nadležnosti postupke certifikacije zrakoplovnih subjekata, kako slijedi:

Odjel letačkih operacija i školstva

Certificirana je jedna organizacija za osposobljavanje pilota parajedrilice u skladu s nacionalnim propisima.

Odjel plovidbenosti zrakoplova

Nije bilo certifikacije novih organizacija.

Odjel licenciranja

Certificirano je devet novih ispitivača za pilote aviona.

Odsjek zrakoplovne medicine

Zrakoplovno-medicinski centri i zrakoplovno-medicinski ispitivači izdavali su certifikate / izvještaje o zdravstvenoj sposobnosti zrakoplovnog osoblja pri čemu je Odsjek izvršavao pregled i evaluaciju medicinske dokumentacije za sve certifikate o zdravstvenoj sposobnosti izdane kandidatima odnosno imateljima dozvola koje izdaje Agencija. Pregled izdanih certifikata odnosno izvještaja u 2023. godini dan je u tablici koja slijedi.

Tablica 8: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2023. godini

VRSTA CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA	BROJ IZDANIH CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA		UKUPNO
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti pilota zrakoplova i padobranaca	Kategorija 1	906	1.427
	Kategorija 2	237	
	Kategorija LAPL	284	
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti kontrolora zračnog prometa	Kategorija 3		259
Medicinski izvještaj za kabinsku posadu			316
UKUPNO			2.002

Tijekom izvještajne godine, Odsjek zrakoplovne medicine je certificirao i jedan novi zrakoplovno-medicinski centar.

Odjel bespilotnih zrakoplova

Izdano je pet novih Odobrenja za rad u posebnoj kategoriji domaćim operatorima te jedna Potvrda prihvatljivosti prekograničnih operacija operatoru iz zemlje članice EU koji je imao namjeru izvoditi operacije bespilotnim zrakoplovima na području RH. Jedan operator sustava bespilotnih zrakoplova je tijekom godine vratio Odobrenje za rad u posebnoj kategoriji.

Odjel je provodio i ispite za udaljene pilote bespilotnih zrakoplova pa je tako tijekom 2023. provedeno ukupno 2.109 ispita za kandidate u otvorenoj kategoriji bespilotnih zrakoplova od čega njih 1.908 u potkategoriji A1/A3 te 201 u potkategoriji A2. Potonji su provedeni na izdvojenim lokacijama (Rijeka, Osijek, Požega, Zagreb, Zadar, Split i Dubrovnik) kako bi se kandidatima olakšalo i smanjilo troškove izlaska na ispit.

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma

Tijekom 2023. godine produljena je registracija ili izdana nova za osam površina za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

U 2023. godini nije bilo certifikacije novih organizacija niti proširenja opsega aktivnosti postojećih.

Ured zaštite zračnog prometa

Poslovi certifikacije / re-certifikacije zaštitnog osoblja tijekom 2023. godine obavljani su u pet od planiranih šest redovnih ispitnih rokova. Certifikati su izdani u sklopu 558 upravnih postupaka, koji uključuju teorijski ispit, OJT, praktičan ispit te u većini slučajeva test provjere kompetencije (CAT) korištenjem namjenske aplikacije. Broj provedenih ispita, njih 1.514, povećan je u odnosu na prethodnu godinu (1.393) zbog porasta potreba i zahtjeva subjekata zaštite.

2.3 Licenciranje zrakoplovnog osoblja

Poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja provodi Odjel licenciranja, a što obuhvaća izdavanje novih te produljenje valjanosti već izdanih dozvola. Radi davanja uvida u opseg posla vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, u sljedećoj tablici vidljiv je broj evidentiranih dozvola zrakoplovnog osoblja:

Tablica 9: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja

VRSTA DOZVOLE	BROJ DOZVOLA		UKUPNO
DOZVOLA PILOTA – AVION (PART-FCL)	ATPL(A)	425	980
	CPL(A)	212	
	PPL(A)	319	
	LAPL(A)	24	
DOZVOLA PILOTA – HELIKOPTER (PART-FCL)	PPL(H)	3	33
	CPL(H)	20	
	ATPL(H)	10	

VRSTA DOZVOLE	BROJ DOZVOLA		UKUPNO
DOZVOLA PILOTA – JEDRILICA (PART-SFCL)	120		120
DOZVOLA PADOBRANACA	697		697
DOZVOLA PILOTA BALONA (PART-BFCL)	6		6
DOZVOLA PILOTA PARAJEDRILICE	571		571
DOZVOLA PILOTA OVJESNE JEDRILICE	85		85
DOZVOLA PILOTA PADOBRANA S POGONOM	7		7
DOZVOLA PILOTA SPORTSKO REKREATIVNOG ZRAKOPLOVA KLASA	Klasa I	98	185
	Klasa II	79	
	Klasa III	7	
	Klasa IV	1	
KONTROLOR ZRAČNOG PROMETA (ATC)	ATC	306	334
	ATC – student	28	
DOZVOLA ODRŽAVANJA ZRAKOPLOVA (PART-66)	PART 66	528	528
DISPEČERI LETA/ OPERATIVNI KONTROLORI PROMETA	FDO/ FOO	56	56
UKUPNO			3.602

Teorijski ispiti

Odjel obavlja poslove organizacije, provođenja, nadzora i administracije teorijskih ispita u svrhu stjecanja Part-FCL dozvola i ovlaštenja pilota aviona i helikoptera, Part-SFCL pilota jedrilica, Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova te nacionalnih dozvola pilota sportsko-rekreativnog zrakoplova. Radi uvida u opseg poslova vezano uz održavanje ispita, u nastavku je dan pregled broja pristupa polaganju teorijskim ispitima za stjecanje dozvola zrakoplovnog osoblja tijekom 2023. godine:

Tablica 10: Pregled broja pristupnika za stjecanje dozvola u 2023. godini

VRSTA DOZVOLE		BROJ PROVEDENIH ISPITA
Part-FCL dozvola pilota aviona	PPL (A)	407
	CPL (A)	-
	ATPL(A)	485
	IR(A)	-
Part-FCL dozvola pilota helikoptera	PPL(H)	8
	CPL(H)	-
	ATPL (H)	1

VRSTA DOZVOLE		BROJ PROVEDENIH ISPITA
	IR(H)	-
Part-SFCL dozvola pilota jedrilica		170
Part-BFCL dozvola pilota balona		-
Dozvola pilota parajedrilice		-
Dozvola pilota ovjesne jedrilice		-
Dozvola pilota sportsko-rekreativnog zrakoplova		96
Dozvola padobranaca		-
Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova		54
UKUPNO		1.221

2.4 Posebni poslovi u području zaštite civilnog zračnog prometa

Pored nadzora zaštite civilnog zračnog prometa, od posebnih poslova u području zaštite civilnog zračnog prometa provedenih tijekom 2023. godine potrebno je izdvojiti:

1. Održavanje procesa osposobljavanja i certificiranja zaštitnog osoblja na razini koja osigurava ispunjenje potreba subjekata zaštite u dijelu ljudskih potencijala,
2. Kontinuirani nadzor mjera kibernetičke sigurnosti s obuhvatom svih subjekata obveznika primjene, u sklopu implementacije zahtjeva određenih Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/1583 od 25. rujna 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa u pogledu mjera kibernetičke sigurnosti,
3. Nadzor primjene/provođenja novih zahtjeva u dijelu provjere podobnosti osobe, određenih Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/103 od 23. siječnja 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 u pogledu pojašnjenja, usklađivanja i pojednostavljenja kao i jačanja određenih posebnih mjera zaštite zračnog prometa te unaprjeđenje sustava i primijenjenih sredstava u koordinaciji s Ministarstvom unutarnjih poslova.

Nadalje, izrađeni su i upućeni u postupak donošenja prijedlozi novih izdanja Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa. Donošenjem ovih dokumenata obavit će se usklađivanje s izmjenama ICAO standarda i preporučene prakse i europskog zakonodavstva u području zaštite civilnog zračnog prometa nastalim nakon 2018. godine.

Također, temeljem obaveza i nadležnosti određenih Zakonom, Ured je odobrio sljedeće posebne programe zaštite i statute subjekta zaštite:

1. Aerodromi:
 - 11 odobrenja Programa zaštite (zračne luke);
2. Domaći zračni prijevoznici:
 - sedam odobrenja Programa zaštite, i

- šest odobrenja Programa zaštite operatora zrakoplova za komercijalni zračni prijevoz zrakoplovima manjim od 5700 kg MTOM, u sklopu poglavlja 10 Operativnog priručnika – Zaštita;

3. Strani zračni prijevoznici:

- jedna ocjena usklađenosti Programa zaštite;

4. Ostali subjekti koji primjenjuju mjere zaštite:

- dva odobrenja Programa zaštite poznatog pošiljatelja,
- jedno odobrenje Programa zaštite reguliranog agenta,
- jedna obnova statusa reguliranog agenta, i
- jedna obnova statusa poznatog pošiljatelja.

Isto tako, vezano na planiranje, izgradnju i rekonstrukcije zračnih luka te nabave i korištenje zaštitne opreme, tijekom izvještajnog razdoblja, nastavljene su aktivnosti vezane uz analizu i odobravanje projektne dokumentacije te konzultacija u svim značajnim projektima.

2.5 Promocija sigurnosti i unaprjeđenja zrakoplovne kulture

Agencija u suradnji s domaćim, inozemnim i međunarodnim organizacijama, zrakoplovnom industrijom i drugim institucijama s područja zračnog prometa, organizira stručne skupove i forume u svrhu razmjene informacija i iskustava te promicanja sigurnosti zračnog prometa. Vodeći se definiranom misijom, Agencija nastoji biti generator i katalizator pozitivnih promjena u zrakoplovnoj industriji Republike Hrvatske.

Težišno područje komunikacije sa zrakoplovnom zajednicom / zrakoplovnim subjektima tijekom izvještajne godine bilo je implementirano kroz Program promocije sigurnosti za 2023. godinu (u daljnjem tekstu: Program) s ciljem podizanja razine znanja, stručnosti i sigurnosne kulture u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske.

Program, između ostalog, definira okvir pomoću kojeg se provode aktivnosti vezane uz promociju sigurnosti prepoznate u Europskom planu zrakoplovne sigurnosti (EPAS). Po tom pitanju Agencija je pratila rad Mreže za promociju sigurnosti EASA-e (SPN – Safety Promotion Network), koja za cilj ima poboljšati sigurnost zrakoplovstva u Europi pružanjem okvira za suradnju u pogledu aktivnosti promocije sigurnosti u svim državama članicama.

Tijekom 2023. godine aktivnosti Programa, kao bitnog elementa Nacionalnog programa i plana sigurnosti, bile su usmjerene na promociju sustavnih i operativnih sigurnosnih pitanja u svim domenama zrakoplovstva. Kroz aktivnosti Programa, radilo se na promociji sustava izvješćivanja o događajima povezanim sa sigurnošću te aktivnostima usmjerenih na poticanje izvješćivanja i provođenja analiza o sigurnosti, s posebnim naglaskom na zajednicu generalne avijacije. Također, aktivnosti Programa su bile usmjerene i na bolje razumijevanje načela kulture pravičnosti, promociju novih zahtjeva i tehnologija, podizanje svijesti o najvažnijim rizicima iz područja zrakoplovne medicine, promociju kulture zaštite („Security Culture“) na svim razinama, i drugo.

Ostvarenje komunikacijskih ciljeva u 2023. godini provedeno je skupom aktivnosti i mjera koje su obuhvatile:

- aktivnosti vezane uz pregled plovidbenosti većeg broja sportsko rekreativnih zrakoplova na terenu uz organizaciju radionica (popisi i unaprjeđenje sustava upravljanja sigurnošću) na licu mjesta;
- uključivanje zainteresirane stručne javnosti u raspravu oko nacрта prijedloga podzakonskih propisa u području zrakoplovstva;
- informiranje operatora bespilotnih zrakoplova o promjenama u propisima putem radionica i društvenih mreža, te angažman na različitim društvenim web forumima i portalima koje se posvećene tematici upravljanja bespilotnim zrakoplovima i sigurnosti letačkih operacija, i;
- promociju Global Reporting Format izvješćivanja o stanju uzletno sletnih staza.

Stručni skupovi

Programom unapređenja zrakoplovne kulture i promocijom sigurnosti podiže se sveukupna razina svijesti o važnosti sigurnosti u civilnom zrakoplovstvu. Organizacijom stručnih skupova tijekom 2023. godine, spomenuti program je bio namijenjen operatorima zrakoplova, organizacijama za osposobljavanje pilota zrakoplova, pilotima generalnog i sportsko-rekreativnog zrakoplovstva, padobrancima, operatorima sustava bespilotnih zrakoplova te zrakoplovnoj zajednici u cjelini s ciljem da Agencija svim dionicima pruži potrebne informacije, podršku, edukaciju i savjete.

Tijekom 2023. godine Agencija je organizirala i održala ukupno 26 tematskih radionica čiji se pregled daje kronološki u nastavku.

Tablica 11: Pregled održanih radionica u 2023. godini

Datum	Radionica
Veljača 2023.	Radionica za organizacije za osposobljavanje pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova
	Radionica za padobrance i operatore balona (specijalizirane operacije)
Ožujak 2023.	Programi zaštite - zračni prijevoznici
Travanj 2023.	Radionica za osvježanje općih znanja i vještina pilota sa standardizacijom nastavnika SRZ-a (praktična)
	Radionica za pilote balona i padobrance (praktična)
	Radionica za pilote parajedrilica i ovjesnih jedrilica
Svibanj 2023.	Zaštita prava putnika
Lipanj 2023.	Radionica za pilote jedrilica - EASA i Annex I razlike
	Radionica za pilote balona „Sustav upravljanja sigurnošću za balone“
Listopad 2023.	Radionica za operatore i udaljene pilote bespilotnih zrakoplova
	Radionica na temu osiguranja operatora sustava bespilotnih zrakoplova
	Seminar obnove znanja za imatelje certifikata ispitivača pilota aviona u letu (FE)
Studeni 2023.	EUROCONTROL & HACZ radionica - Implementacija U-space zračnog prostora
	Online radionica za pilote koji izvode uvodne letove i letove privatnih osoba koje dijele trošak leta
	ATO radionica namijenjena odobrenim organizacijama za osposobljavanje pilota

Datum	Radionica
Prosinac 2023.	Radionica za operatore koji dijele trošak s putnicima (CSF)
	ATO radionica
	Radionice na temu promjene u propisa u sustavima bespilotnih zrakoplova (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek)
	Osvježanje znanja za ispitivače zrakoplova - standardizacija rada
	Zaštita prava putnika
	Kontrola kvalitete /interna kontrola kvalitete zaštite CZP
	Kibernetička zaštita
	Sustav izvješćivanja o incidentima i Kultura zaštite
	Seminar obnove znanja za imatelje certifikata ispitivača za tip (TRE)
	Međunarodna radionica „Obnavljanje znanja iz zrakoplovne medicine i psihologije“
	Radionica sa safety i compliance managerima EASA aerodroma

Pored organizacije stručnih skupova tijekom pregleda plovidbenosti zrakoplova generalne avijacije održan je i veći broj mini radionica s vlasnicima/operatorima zrakoplova u svrhu promocije sigurnosti u zrakoplovstvu. Dodatno, prilikom nadzora Part-145 organizacija uključenih u održavanje zrakoplova održane su mini radionice usmjerene na značajne promjene u regulativi vezano za SMS odnosno implementaciju Uredbe EU 2021/1963.

Internetske stranice

Tijekom 2023. godine, Agencija je koristila internetske stranice i društvene mreže za:

- objave i najave održavanja edukativnih radionica, seminara, bilateralnih radnih susreta, regulatornih izmjena u području zračnog prometa te ostalih aktivnosti iz života i rada Agencije,
- savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, i
- povezivanje zrakoplovne industrije.

Obrasci javnih usluga Agencije objavljuvani su na transparentan i lako dostupan način, usmjeren prema korisnicima. Tijekom 2023. godine Agencija je nastavila povećavati broj objavljenih obrazaca u nekom od e-oblika, pogodnom za elektroničku popunu, a isti trend će nastaviti i u sljedećoj godini.

Poštujući načelo transparentnosti u svom radu te primjenjujući Zakon o pravu na pristup informacijama, Agencija je na internetskim stranicama redovito i ažurno objavljivala informacije i dokumente iz djelokruga rada i nadležnosti kojima se izravno može pristupiti. Prije svih, riječ je o dokumentima koji se vežu uz transparentnost javne nabave i natječaja za radna mjesta. Tako su objavljeni registri ugovora o javnoj nabavi, planovi nabave kao i Godišnja izvješća o radu i Godišnji programi rada Agencije.

Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i sigurnosne direktive kao i propisi iz nacionalnog zakonodavstva vezano uz zračni promet su objavljeni, ažurirani i dostupni korisnicima na internet stranicama Agencije.

Vezano uz pružanja informacija o problematici bespilotnih zrakoplova, internet stranice Agencije su učinjene slikovitijima i sadrže detaljne informacije o koracima koje trebaju poduzeti operatori bespilotnih zrakoplova kako bi ih koristili u skladu s propisima što je rezultiralo da većina zainteresiranih osoba upućenih na te stranice nije imala daljnjih pitanja niti nejasnoća.

2.6 Upravljanje sigurnosnim rizicima

Sustav upravljanja rizicima je sastavni dio cjelovitog sustava upravljanja Agencije, a kao takav ima zadatak omogućiti učinkovito upravljanje rizicima koji utječu ili bi mogli utjecati na poslovanje Agencije. Sustav upravljanja sigurnosnim rizicima se primjenjuje kako na interne organizacijske opasnosti, tako i na opasnosti vezane uz sigurnost zračnog prometa u cjelini.

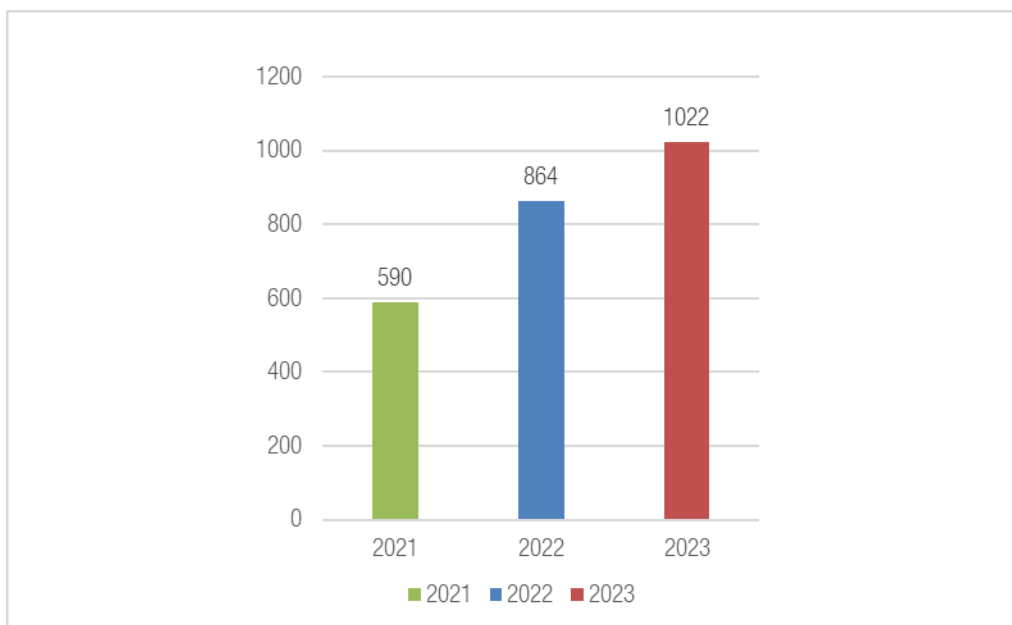
Agencija za interne organizacijske opasnosti vodi Registar rizika tzv. „HACZ Hazard Log“ u kojem su identificirane i analizirane potencijalne opasnosti, te definirane mjere za ublažavanje rizika. Tijekom 2023. godine provedena je revizija svih identificiranih opasnosti, relevantnih aktivnosti za kontrolu i ublažavanje prepoznatih rizika, kao i evaluacija njihove učinkovitosti. Proaktivno su analizirane dodatne potencijalne opasnosti i nesukladnosti proizašle iz internih i eksternih nadzora, postupaka uvođenja promjena te vanjskih utjecaja (upravljanje promjenama, informacijska sigurnost, promjena institucionalnog položaja Agencije - gubitak funkcionalne, organizacijske i financijske neovisnosti itd.) te je Registar rizika adekvatno revidiran.

Na sastancima Odbora za sigurnost su se kvartalno analizirala i izvješća o stanju sigurnosti u zračnom prometu koja sumiraju statistički obrađene podatke o događajima povezanim sa sigurnošću o kojima je izvješteno putem sustava obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja. Periodičkim izvješćima o sigurnosti pratilo se trendove kretanja pokazatelja performanse sigurnost prema kategorijama i razinama definiranim u Nacionalnom programu sigurnosti u zračnom prometu (u daljnjem tekstu: Nacionalni program sigurnosti).

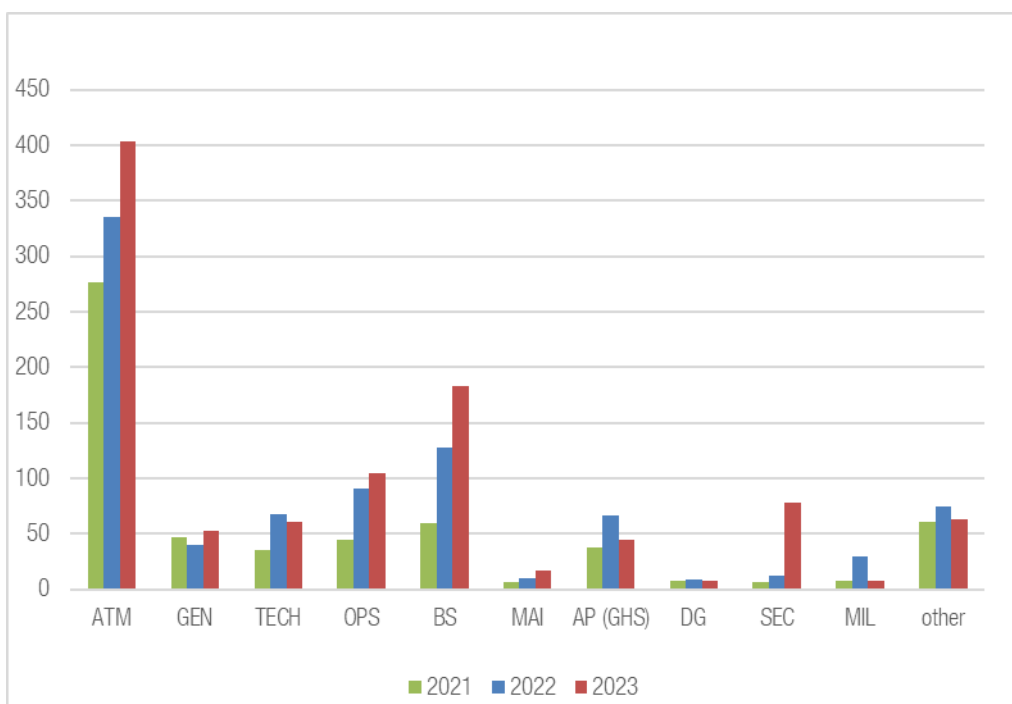
Prva razina pokazatelja performanse sigurnosti (*TIER I*) su podaci o broju nesreća i ozbiljnih nezgoda u određenom vremenskom razdoblju. Drugu razinu (*TIER II*) predstavljaju podaci o broju događaja kategoriziranih kao nezgode u određenom vremenskom razdoblju. Treću razinu (*TIER III*) čine pokazatelji vezani uz praćenje definiranih specifičnih događaja prema određenim kategorijama, kako je definirano u Nacionalnom programu sigurnosti. To su događaji koji mogu predstavljati rizik za sigurnost civilnog zrakoplovstva, a koji prema procjeni rizika nisu kategorizirani kao nesreće, ozbiljne nezgode i nezgode.

Za potrebe praćenja relevantnih pokazatelja performanse sigurnosti prate se sljedeće kategorije rizika prema smjernicama iz Nacionalnog programa i plana sigurnosti: CFIT (Kontrolirani let u teren), LOC-I (Gubitak kontrole nad zrakoplovom u letu), MAC (Opasno približavanje/gubitak separacije/sudar zrakoplova u zraku), RI (Neodobreni upad na uzletno-sletnu stazu), RE (Izlijetanje s uzletno-sletne staze), ADRM/RAMP (Događaj vezan uz dizajn aerodroma, usluge ili funkcionalnosti), FIRE (Događaji koji uključuju slučajeve požara, dima, para ili probleme oko regulacije tlaka), OBST (Događaji koji uključuju slučajeve sudara ili mogućeg sudara zrakoplova u letu i statičkih prepreka) i SEC (Događaji nezakonitog ometanja civilnog zrakoplovstva). Za nacionalne rizike dodatno se prate i sljedeći pokazatelji sigurnosti: *CNS-ATM specific* (Događaji vezani uz probleme funkcionalnog sustava prilikom pružanja CNS usluga), GEN (Događaji vezani uz operacije generalne avijacije), BS/WILD (Događaji sudara ili mogućeg sudara zrakoplova s pticama i divljim životinjama), COM (Događaji vezani uz smetnje na frekvencijama), LAS (Ometanje rada posade laserom) i UAS (Događaji vezani uz operacije bespilotnih zrakoplova).

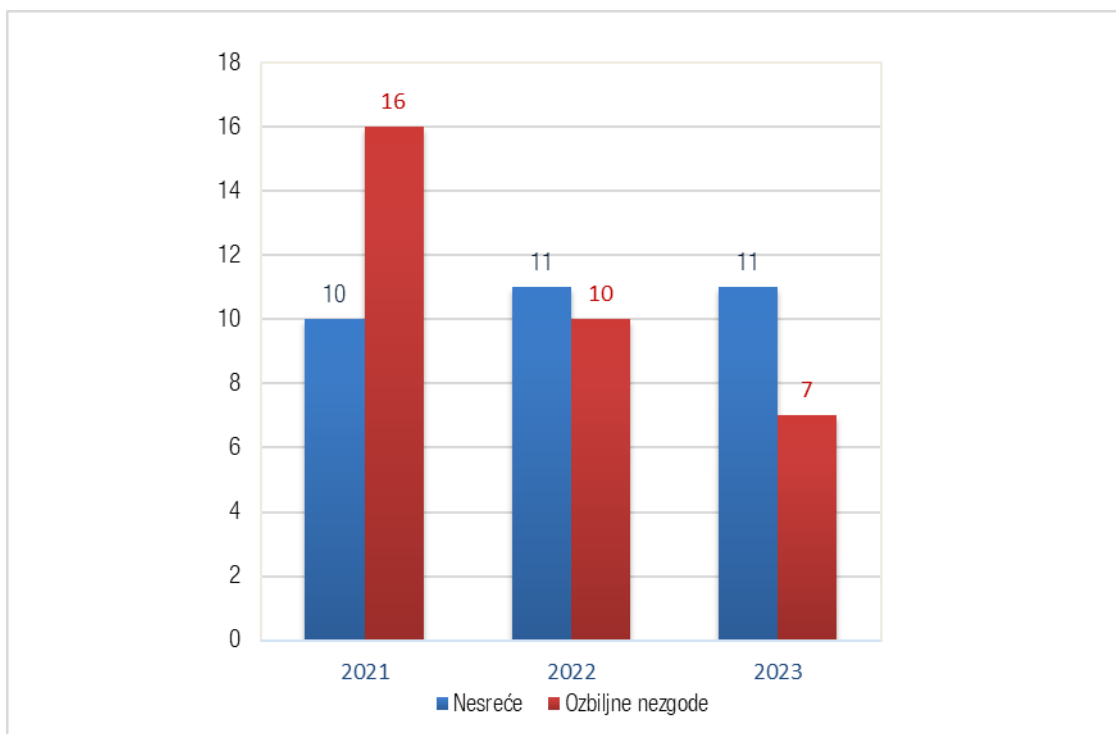
U grafikonima u nastavku prikazani su trendovi kretanja broja događaja tijekom 2023. godine prema postavljenim kategorijama te kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I, II i III.

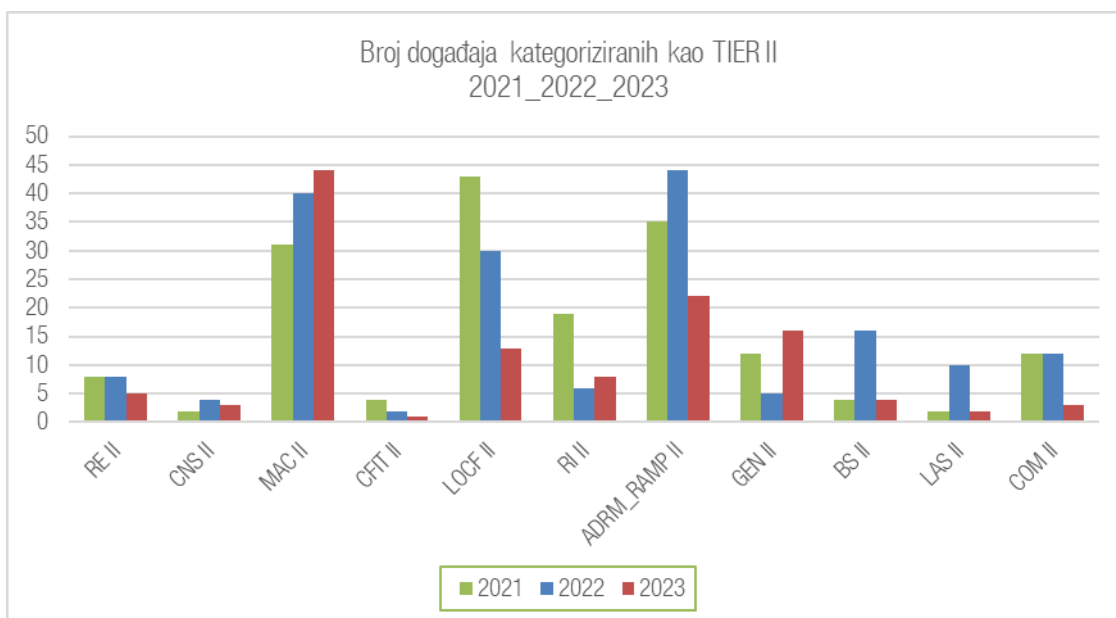
Grafikon 1: Ukupni broj događaja u civilnom zrakoplovstvu u prethodne 3 godine

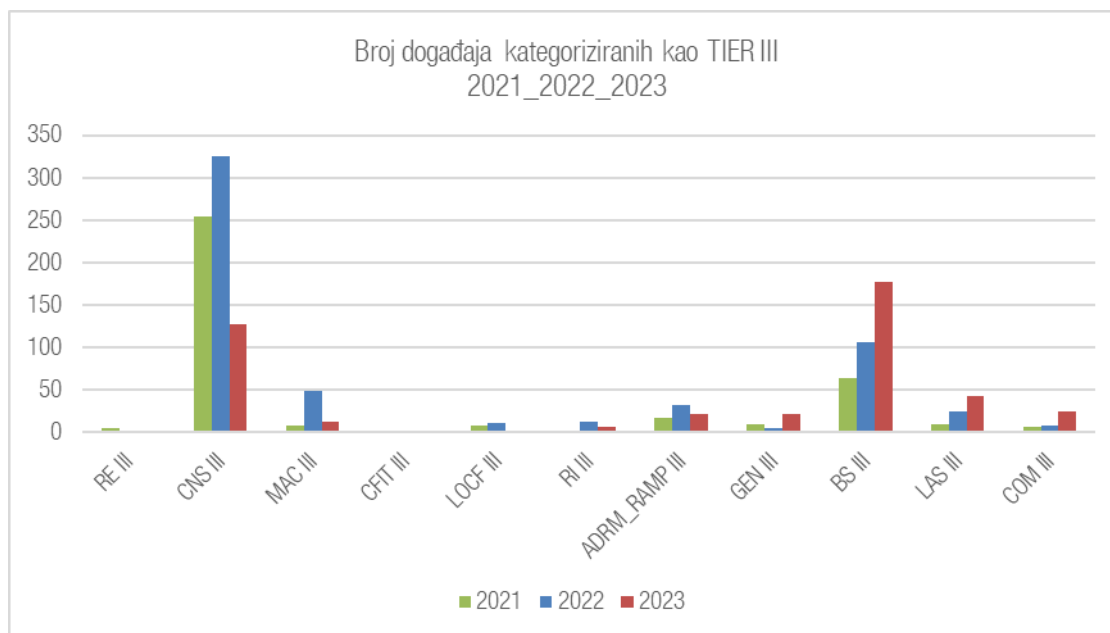
Grafikon 2: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema domenama

Grafikon 3: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I

Grafikon 4: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema ključnom području rizika (KRA) i SSP pokazateljima Razine II

Grafikon 5: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema ključnom području rizika (KRA) i SSP pokazateljima Razine III

Tijekom 2023. godine zaprimljena su izvješća koja obrađuju ukupno 1.022 događaja što predstavlja nastavak pozitivnog trenda jačanja kulture izvješćivanja koji je identificiran 2022. godine.

Prema SSP pokazateljima Razine I (nesreće i ozbiljne nezgode) nema promjena u trendu kretanja broja nesreća u odnosu na prethodnu godinu, a neznatan pad je zabilježen u dijelu koji se odnosi na ozbiljne nezgode. Većina nesreća i ozbiljnih nezgoda vezana je uz aktivnosti generalne avijacije i letačke operacije jedrilica i parajedrilica. U skladu s Programom unaprjeđenje zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti u zrakoplovnoj zajednici, u travnju 2023. godine organizirana je radionica na temu sigurnost letenja parajedrilica i pripreme leta. Nadalje, a s obzirom na relativno nisku stopu izvješćivanja o događajima u domeni generalne avijacije, Agencija je krajem 2022. i tijekom 2023. godine provela niz aktivnosti promocije sustava izvješćivanja o sigurnosti prilikom redovnih nadzora i tijekom održavanja radionica sa zrakoplovnom zajednicom. Unatoč tome što je prethodne godine u usporedbi s posljednjom pred pandemijskom godinom zabilježen neznatan porast ukupnog broja događaja u domeni generalne avijacije, Agencija kontinuirano radi na promociji važnosti izvješćivanja i informiranju o najvažnijim pitanjima sigurnosti za generalnu avijaciju.

U kategoriji SSP pokazatelja Razine II (nezgode) zabilježen je rast MAC, RI i GEN indikatora bez zajedničkog uzroka koji bi ukazivao na sustavne nedostatke. U dijelu povećanja broja događaja unutar MAC kategorije primjetan je doprinos vojnih aktivnosti u međunarodnom zračnom prostoru (tzv. Due regard) čiji udjel u ukupnom broju događaja Razine II iznosi 25%.

Porast broja događaja od 43% u odnosu na prethodnu godinu zabilježen je u području BS/WILD pri čemu je provedena detaljna statistička obrada podataka i analiza potencijalnih uzroka. Agencija kontinuirano prati provedbu i učinkovitost planova za kontrolu ovoga rizika koje su uspostavili aerodromi. Dio porasta broja događaja može se pripisati i daljnjem poboljšanju kulture izvješćivanja na pojedinim aerodromima u odnosu na prethodnu godinu. U BS/WILD događajima aerodromi se pojavljuju kao izvjestitelji u 63% od ukupnog broja događaja što je povećanje udjela od 8% u odnosu na 2022. godinu.

Najveći broj izvješća prema SSP pokazateljima Razine III i dalje se bilježi u domeni ATM-a (77%) od čega dobrovoljno izvješćivanje ima udio od 42% od ukupnog broja izvješća iz ATM domene. Ukupan udio ATM

specifičnih događaja u ATM domeni iznosi 54% pri čemu se u najvećem dijelu radi o ispadima i automatskim pokretanjima primarnih radara te ispadima i kvarovima CNS opreme (uglavnom zbog loših vremenskih uvjeta). Ovi tehnički događaji su u najvećoj mjeri kategorizirani kao događaji bez utjecaja na sigurnost, nisu direktno vezani uz operacije zrakoplova i nemaju zajednički sustavni uzrok.

U ovoj kategoriji zabilježen je i veći broj izvješća vezanih uz ometanje zrakoplova laserskim osvjetljenjem. Tijekom kolovoza 2023. Agencija je inicirala kampanju promocije i podizanja svijesti o opasnostima ovakvog postupanja koja je bila popraćena kroz razne medije (novine, televizija, web). Objavljen je i ASIL na temu sigurnosne operativne preporuke kod opasnosti od laserske zrake.

U referentnom periodu zaprimljeno je više izvješća vezanih uz aktivnosti NATO zrakoplova koji su polijetali i slijetali na nosač zrakoplova. O svemu je izvješten Civilno-vojni odbor i hrvatski predstavnik u NATO Safety Board-u.

Agencija je u suradnji s Agencijom za istraživanje nesreća aktivno pratila rad grupe koja u okviru EASA-e radi na razvoju i testiranju nove verzije ECCAIRS 2.0 sustava. U više navrata tijekom 2023. godine organizirane su on-line radionice/webinari s predstavnicima industrije u svrhu promocije izvješćivanja putem novog sustava.

Uz svakodnevne aktivnosti vođenja ECCAIRS 2 sustava, Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa je radio na implementaciji zahtjeva Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/2034 o dopuni Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zajedničke europske sheme klasifikacije rizika (ERCS), nove metodologije koja omogućava da se na temelju agregiranih informacija utvrde ključna područja rizika te da se utvrde i klasificiraju razine rizika koji svaki događaj ima na sigurnost zračnog prometa. Procjenu rizika sigurnosti događaja prema ERCS metodologiji provodila je radna grupa sastavljena od predstavnika svih operativnih odjela Agencije, a usuglašena ERCS evaluacija rizika bilježila se u ECCAIRS 2 bazi.

U skladu s obvezama Uredbe (EU) 376/2014, a u svrhu informiranja javnosti o razini sigurnosti u civilnom zrakoplovstvu, Agencija je početkom 2023. godine u suradnji s Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu (AIN) objavila Analizu sigurnosti zračnog prometa za 2022. godinu. Ova analiza sigurnosti predstavlja sažetak svih relevantnih događaja u 2022. godini koji su se odnosili na sigurnost zračnog prometa, sadrži informacije o trendovima i pokazateljima uspješnosti u području sigurnosti (SPI).

2.7 Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa

Sukladno težišnim aktivnostima definiranim Godišnjim programom rada za 2023. godinu, Agencija kao nadležno tijelo za izradu nacrtu prijedloga podzakonskih propisa iz područja svoje nadležnosti kontinuirano vodi računa o pravovremenom planiranju i izradi potrebnih nacrtu propisa, u skladu s regulatornim promjenama u Republici Hrvatskoj i EU te potrebama zrakoplovne zajednice.

2.7.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti

Tijekom 2023. godine Agencija je sukladno Godišnjem programu rada, dovršila i dostavila resornom Ministarstvu u proceduru donošenja Pravilnik o izmjeni i dopunama Pravilnika o odobravanju letova inozemnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru (»Narodne novine« broj 138/2023), dok su tri nacrtu pravilnika dostavljena radi dobivanja prethodne suglasnosti ministra nadležnog za poslove prometa u svrhu provedbe savjetovanja s javnošću:

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova,
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o padobranstvu,

3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu upotrebe ovjesne jedrilice, parajedrilice, padobrana s pogonom i jedrilice prazne mase do 80/100 kg.

Prilikom izrade nacrtu Pravilnika o letenju zrakoplova, koji je također bio planiran s ciljem izmjene nekoliko odredbi, uočena je potreba za sveobuhvatnom izmjenom cijelog Pravilnika te potpunom promjenom njegove strukture radi lakše i učinkovitije primjene propisa, što je dovelo do potrebe za dodatnim resursima i nužnom suradnjom između više odjela unutar Agencije.

Potreba za dodatnim resursima pojavila se i tijekom izrade Pravilnika o izdavanju svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma gdje je s obzirom na novonastale probleme u praksi uočena potreba za propisivanjem dodatnih zahtjeva vezano uz letačke operacije s ciljem poboljšanja sigurnosti.

Nacrt Pravilnika o hitnoj medicinskoj službi na aerodromu također nije bilo moguće završiti bez dodatne analize propisa iz zdravstvenog sektora koja je iziskivala potrebnu međuresornu suradnju, dok je izrada nacrtu Pravilnika o naknadama zračnih luka zastala s obzirom da je područje primjene novog Pravilnika potrebno uskladiti s odredbama Zakona o zračnom prometu čiji je nacrt u izradi. Slijedom navedenog, donošenje potonjeg nacrtu Pravilnika, kao i izrada nacrtu za preostala tri predviđeno je za 2024. godinu.

Tijekom 2023. godine nastavljen je rad na nacrtu Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati instruktori i ispitivači članova kabinske posade zrakoplova koji je radi ograničenih resursa usporen, a s obzirom na već postojeći ASO-a koji trenutno regulira navedena pitanja isti nije prioritet.

Osim navedenih pravilnika, Agencija je tijekom 2023. godine objavila tri Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti:

- ASO-2023-001: Obveza dopune sadržaja operativnog priručnika s ICAO SARP i PANS,
- ASO-2023-002: Letovi privatnih osoba koje dijele trošak leta,
- ASO-2023-004: Uvjeti za održavanje transpondera ugrađenih na necertificirane sustave bespilotnih zrakoplova,

te jednu izmjenu Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2013-007: Certifikacija i nadzor Organizacija za testiranje jezične sposobnosti i prihvatljivi načini testiranja jezične sposobnosti.

Agencija je nastavila pratiti objavljivanje ICAO državnih pisama (*ICAO State Letters*) radi pravodobnog informiranja o planiranim ili usvojenim izmjenama standarda i preporučene prakse i drugim pitanjima vezanim za djelovanje ICAO-a.

Osim uobičajenih aktivnosti navedenih u ovom poglavlju vezanih za pripremu nacrtu podzakonskih propisa, potrebno je naglasiti kako je tijekom 2023. godine nastavljen rad na nacrtu novoga Zakona o zračnom prometu s ciljem usklađivanja istoga sa svim primjenjivim pravnim aktima Europske unije i međunarodnim standardima.

Također, osim nadzora primjene propisa o obveznim osiguranjima, Agencija aktivno sudjeluje i u izradi odnosno izmjenama navedenih propisa. Uzimajući u obzir uočene probleme u praksi i potrebu boljeg definiranja postojećih odredbi, posebice vezanih za novije domene civilnog zrakoplovstva poput sustava bespilotnih zrakoplova, Agencija je u suradnji s Ministarstvom financija i Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga dovršila rad na izmjenama i dopunama Zakona o obveznim osiguranjima u prometu.

2.7.2 Praćenje EU propisa i nacrtu EU propisa

Agencija je uključena u donošenje novih EU propisa, prvenstveno kroz sudjelovanje u radu radnih grupa, komitoloških odbora i drugih tijela koja rade na izradi nacrtu EU propisa. Na ovaj način osigurana je zastupljenost

interesa svih dionika u civilnom zrakoplovstvu tijekom izrade novih propisa, ali i pravovremeno planiranje implementacije istih sukladno rokovima objavljenima u IKOS bazi Ministarstva vanjskih i europskih poslova.

Tijekom 2023. godine, europski zakonodavac je posebnu pažnju posvetio daljnjoj razradi zahtjeva za certifikaciju ATM/ANS opreme, licenciranje zrakoplovnog osoblja, aerodroma, operacije bespilotnim zrakoplovima visokog rizika i zrakoplovima sa VTOL mogućnostima, plovidbenost zrakoplova i letачke operacije. Izglasano je i donošenje novog regulatornog paketa vezanog za certifikaciju ATM/ANS opreme i nacrtu nove uredbe o zahtjevima vezanim za funkcioniranje i upravljanje repozitorija informacija, koja nameće obvezu EASA-i i državama članicama temeljem članka 74. Uredbe (EU) 2018/1139. Isto tako, dovršen je proces donošenja novog regulatornog paketa vezanog za informacijsku sigurnost u zrakoplovstvu koji zahtjeva novu vrstu specifičnog znanja u civilnim zrakoplovnim vlastima svih država članica.

Sve navedene regulatorne promjene Agencija redovno prati te priprema njihovu implementaciju, sukladno svojim internim procedurama.

2.8 Ekonomska regulacija u zračnom prometu

U pogledu ekonomske regulacije u zračnom prometu, sukladno Zakonu i podzakonskim aktima propisanim kriterijima, Agencija je nadležna za utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada koje plaćaju zračni prijevoznici, za odobravanje cjenika i naknada zračnih luka te za nadzor ekonomske sposobnosti operatora zrakoplova i operatora aerodroma.

2.8.1 Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada

U skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada, Agencija utvrđuje jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada za naplatne zone u Republici Hrvatskoj u skladu s EUROCONTROL-ovim Sustavom rutnih naknada i odgovarajućim EU propisima. Agencija je u 2023. godini, u propisanom postupku, utvrdila jedinstvenu konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu rutnih naknada Republike Hrvatske za 2024. godinu te iste uputila u daljnji postupak donošenja pred Proširenim odborom za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*) EUROCONTROL-a. Isto tako, Agencija je utvrdila konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu terminalnih naknada Republike Hrvatske za 2024. godinu.

2.8.2 Odobravanje cjenika i naknada zračnih luka

U skladu s člankom 42. Zakona i člankom 4. Pravilnika o naknadama zračnih luka, Agencija odobrava cjenike naknada zračnih luka i njihove izmjene. Agencija odobrava unutar cjenika naknada zračnih luka tzv. regulirane usluge pri čemu se svaka korekcija cjenika reguliranih usluga pomno ispituje u skladu s važećom regulativom i obvezom zračnih luka o razdvajanju financijskih tokova.

Tako je Agencija tijekom 2023. godine zaprimila tri zahtjeva u svezi s izmjenom cjenika reguliranih naknada zračnih luka, ZL Dubrovnik, ZL Split i ZL Osijek te tri zahtjeva za odobrenjem programa poticaja, Međunarodne zračne luke Zagreb, ZL Dubrovnik i ZL Split.

2.8.3 Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske

Operatori aerodroma

Na osnovu Pravilnika o izdavanju svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma utvrđuje se potreba procjenjivanja financijskog položaja operatora aerodroma u okviru izdavanja i redovitog nadzora imatelja svjedodžbe aerodroma.

Pregled ekonomske sposobnosti operatora aerodroma kontinuirani je posao koji se obavlja tijekom cijele godine. Djelokrug rada ne uključuje samo verifikaciju i kontrolu dokumentacije, već ima i savjetodavnu ulogu te obuhvaća i kontinuirani nadzor primjene važećih računovodstvenih propisa. Isto tako, Pravilnikom o pružanju zemaljskih usluga predviđa se razdvajanje računa (konta) za djelatnost zemaljskih usluga od računa za druge djelatnosti u skladu s važećom komercijalnom praksom.

Tijekom 2023. godine pregledana su financijska izvješća, planovi poslovanja i ostala financijska dokumentacija sljedećih operatora aerodroma: Zračna luka Pula d.o.o., Aerodrom Brač d.o.o., Zračna luka Dubrovnik d.o.o., Zračna luka Split d.o.o., Međunarodna Zračna luka Zagreb d.d., Zračna luka Zadar d.o.o., Zračna luka Osijek d.o.o., Zračna luka Rijeka d.o.o. i Zračno pristanište Mali Lošinj d.o.o.

Analize financijskih izvješća su pokazale da su poslovanja zračnih luka u 2023. godini bila bolja od planiranih, a ostvareni rezultat znatno bolji u usporedbi s godinom ranije. Ostvaren je pozitivan poslovni rezultat, prometni učinci su u porastu, a poboljšani su pokazatelji sigurnosti poslovanja. Obzirom na očekivan rast prometa, poboljšanu profitabilnost i sigurnu likvidnosnu poziciju, izgledno je da će većina zračnih luka imati uspješnu poslovnu godinu.

Operatori zrakoplova

U skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici, Agencija je ovlaštena utvrđivati financijski položaj operatora zrakoplova. Analiza financijskih izvještaja temelji se na horizontalnoj i vertikalnoj analizi uz korištenje financijskih pokazatelja kao što su: pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti uz utvrđivanje iznosa odgovarajućeg neto kapitala.

Tijekom 2023. godine pregledana je financijska dokumentacija u okviru kontinuiranog praćenja valjanosti postojećih operativnih licenci sljedećih operatora: Croatia Airlines d.d, ETF Airways d.o.o., FlyAir 41 d.o.o. Trade Air d.o.o. i Zračno pristanište Mali Lošinj d.o.o.

Najveći naglasak u okviru procjene financijskog položaja operatora stavljen je na likvidnost te moguću potporu vlasnika ili kreditnu sposobnost.

Temeljem važeće regulative Agencija je donijela jednu uvjetnu procjenu financijskog položaja i to nacionalnog prijevoznika Croatia Airlines d.d. , dok su za ostale operatore donesene dostatne (bezuvjetne) procjene financijske sposobnosti.

2.9 Odobravanje letova

Odsjek odobravanja letova obavljao je stručne i administrativne poslove iz svog djelokruga rada, a struktura i broj predmeta po vrstama izdanih odobrenja u 2023. godini vidljiva je u tablici:

Tablica 12: Struktura i broj predmeta za odobravanje letova u 2023. godini

Struktura predmeta Odsjeka odobravanja letova	
Suglasnosti za godišnja diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	43
Suglasnosti za pojedinačna diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	184
Odobrenja za obavljanje usluga linijskog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	62
Odobrenja za obavljanje usluga povremenog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	235
Preleti i slijetanja inozemnih civilnih zrakoplova s opasnim robama	2
Letovi inozemnih zrakoplova koji nemaju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti	35
Radovi iz zraka inozemnih operatora zrakoplova	2
Odobrenja letačkih operacija koje nisu zračni prijevoz	126
Ostalo	1
UKUPNO	690

Odobravanje komercijalnog zračnog prijevoza prijevoznicima iz trećih zemalja

Prometna prava odobravana su zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja (TCO) za obavljanje linijskog zračnog prometa dva puta godišnje (ljetni i zimski red letenja) sukladno uvjetima utvrđenim odredbama međunarodnih sporazuma. Kada prometna prava nisu dogovorena bilateralnim ili multilateralim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku, ista su se odobravala uz prethodno pozitivno mišljenje resornog Ministarstva.

U odnosu na prethodnu godinu uočen je porast zahtjeva TCO za odobrenjem prometnih prava u povremenom prometu koji su se većinom odobravali za *ad hoc* letove za vlastite potrebe pravnih i fizičkih osoba te taksi letove tijekom ljetnih mjeseci. Ostala odobrenja odnosila su se na serije povremenih letova u sklopu turističkih paket-aranžmana (*inclusive tour* čarter letovi), prijevoza robe te letove za posebne događaje sportskog karaktera. Kada je bilo primjenjivo, prometna prava četvrte, pete i sedme zračne slobode odobravana su temeljem dostavljenih izjava o suglasnosti hrvatskih zračnih prijevoznika i pozitivnog mišljenja resornog Ministarstva.

Broj zahtjeva za prijevoz opasnih roba zrakom u civilnom postupku znatno je pao pa je prethodne godine izdano jedno odobrenje za prometna prava sedme zračne slobode dok je drugi zahtjev bio otkazan. Međutim, prijevoz opasnih roba obavljali su operatori inozemnih državnih zrakoplova temeljem pojedinačnih diplomatskih odobrenja koje izdaje ministarstvo nadležno za vanjske i europske poslove (MVEP) uz suglasnost Odsjeka.

Osim na pojedinačne diplomatske zahtjeve, Odsjek je davao suglasnost i na zahtjeve za izdavanje godišnjih diplomatskih odobrenja za letenje inozemnih državnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru.

Kao i prethodne godine, trend sklapanja ugovora o zakupu zrakoplova s posadom (*wet lease-in*) između TCO i EU prijevoznika/TCO se nastavio, što je posljedično imalo veliki utjecaj na rad Odsjeka obzirom da rješavanje takvih zahtjeva iziskuje kompleksniju provjeru neophodne dokumentacije temeljem koje se izdaje odobrenje ili dopuna postojećeg odobrenja.

Odsjek je kontinuirano provodio proceduru i provjere koje su vezane za provedbu Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini, kako je zadnje izmijenjena.

Letačke operacije i aktivnosti za koje je potrebno odobrenje Agencije

Odsjek je izdavao odobrenja za operacije izvan aerodromskog slijetanja i uzlijetanja avionima inozemnim i hrvatskim operatorima u nekomercijalne turističke i sportsko-rekreativne svrhe kada je za to postojala opravdana potreba. Također, odobravane su operacije izvan aerodromskog slijetanja i uzlijetanja helikoptera inozemnim operatorima u svrhu obavljanja komercijalnog zračnog prijevoza, nekomercijalnih operacija i komercijalnih specijaliziranih operacija (radova iz zraka).

Sukladno dostavljenim zahtjevima aeroklubova i popratnim planovima izvan aerodromskih skokova izdavana su odobrenja za izvan aerodromske skokove padobranom za potrebe njihovih redovitih klupskih aktivnosti.

Tijekom prethodne godine, izdana su odobrenja za obavljanje komercijalnih specijaliziranih operacija (radova iz zraka) u svrhu distribucije cjepiva za lisice koje se izvršavaju tijekom proljeća i jeseni.

Letovi ispod minimalnih visina odobravani su operatorima zrakoplova prilikom izvođenja komercijalnih specijaliziranih operacija (snimanja iz zraka i sl.) te visokorizičnih operacija (izbacivanje i raspršivanje iz zrakoplova u letu, operacija helikoptera s podsvjesnim teretom (HESLO) i sl.), a temeljem zadovoljavajuće procjene rizika koju je izradio operator zrakoplova ili odobrenja za prekogranične komercijalne operacije visokog rizika, ovisno što je bilo primjenjivo.

U suradnji s Odjelom letačkih operacija i školstva (FOD), Odsjek je odobravao letenje neupravljivih letećih objekata s vlastitim pogonom (raketni modeli) temeljem pribavljenih odobrenja za uspostavu *ad hoc* strukture koje izdaje HKZP te puštanje slobodnih balona bez posade.

Nadalje, Odsjek je, u svojstvu promatrača s FOD sudjelovao u provođenju nadzora generalne avijacije i NCO nadzora u svrhu stjecanja praktičnog znanja na terenu, podizanja kompetencija stručnog osoblja Odsjeka te postizanja kvalitetnije i efikasnije suradnje između ustrojstvenih jedinica.

U suradnji s Odjelom plovidbenosti, odobravani su letovi inozemnih zrakoplova koji ne posjeduju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti već specijalnu ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti, dopuštenje za letenje ili sličan dokument kojeg je izdala zrakoplovna vlast države registracije zrakoplova.

U postupku izdavanja odobrenja, Odsjek je surađivao s ostalim nadležnim ustrojstvenim jedinicama Agencije, kada je bilo primjenjivo.

2.10 Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova

Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova obuhvaća: upis zrakoplova, dodjeljivanje registarskih oznaka i registarskog broja, upis podataka i upis promjene podataka, brisanje zrakoplova iz Registra, izdavanje rješenja i potvrda o registraciji i brisanju zrakoplova te kontinuirano praćenje i ažuriranje podataka (vlasništvo, založno pravo, operator, podaci o zrakoplovu). Registar je javna knjiga za koju se smatra da potpuno i istinito odražava činjenično i pravno stanje zrakoplova. Izvadci iz Registra imaju dokaznu snagu javnih isprava.

Na dan 31. prosinca 2023. godine, u Registar je bilo upisano ukupno 364 zrakoplova od kojih je, prema evidenciji Odjela plovidbenosti, njih 202 imalo važeću svjedodžbu o plovidbenosti zrakoplova, odnosno važeće dopuštenje za letenje.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine, zaprimljeno je 1.134 zahtjeva koji se odnose na vođenje Registra od kojih je riješeno njih 1.131, sukladno tablici koja slijedi:

Tablica 13: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2023. godini

VRSTA PREDMETA	ZAPRIMLJENO	RJEŠENO
Upis zrakoplova	22	19
Brisanje zrakoplova	5	5
Upis i promjena podataka	44	44
Izdavanje izvotka i sličnih podataka iz Registra	1.025	1.025
Rezervacija registracijske oznake i rednog broja u Registru	22	22
Odobrenje odstupanja od pravilnikom propisanih dimenzija registracijske oznake	8	8
Ostalo	8	8
UKUPNO	1.134	1.131

Tijekom 2023. godine Agencija je nastavila s jakim doprinosom daljnjoj digitalnoj transformaciji javne uprave i sve lakšoj razmjeni podataka kojima Agencija kao javnopravno tijelo raspolaže. Putem Državne sabirnice i EMPIC softvera koji Agencija koristi omogućeno je povezivanje i interaktivna izmjena podataka s ukupno pet tijela javne uprave. Pristup podacima iz Registra zrakoplova omogućen je:

- Državnom sudbenom vijeću
- Državno odvjetničkom vijeću
- Financijskoj agenciji
- Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa
- Središnjem registru državne imovine

U skladu s već prethodno potpisanim Sporazumom o suradnji i Protokolom za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, Agencija je svaku promjenu podataka i informacija o zrakoplovima registriranim u Republici Hrvatskoj pravovremeno dostavila i Poreznoj upravi sa svrhom stvaranja Imovinske kartice za potrebe Porezne uprave.

U skladu s europskim pravnim okvirom vezanim za obaveznu provjeru zrakoplova u Schengenskom informacijskom sustavu (SIS baza), izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Hrvatskog registra civilnih zrakoplova, nastavljeno je uspješno povezivanje postupka upisa zrakoplova u Registar i navedene provjere u SIS bazi, koja je u nadležnosti MUP-a, u svrhu provjere jesu li zrakoplovi koji su u postupku registracije ukradeni, nezakonito prisvojeni, izgubljeni ili traženi kao dokaz u kaznenom postupku.

2.11 Rješavanje o pritužbama za zaštitu prava putnika

Temeljem odredbi Zakona o obveznim i stvarno pravnim odnosima u zračnom prometu, Agencija je nadležno tijelo za mirno rješavanje sporova između putnika i prijevoznika, odnosno operatora aerodroma, kako je predviđeno Uredbom (EZ) 261/2004 Europskog parlamenta o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te Uredbom (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu.

U odnosu na prethodnu godinu, nije bilo značajnih promjena u broju zaprimljenih prigovora:

Tablica 14: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika

Godina	Vrsta prigovora					Ukupno
	Otkazan let	Duže kašnjenje	Uskraćen ukrcaj	Osoba sa smanjenom pokretljivošću	Premještanje u nižu klasu	
2012.	-	1	1	-	-	2
2013.	7	42	2	-	-	51
2014.	11	67	1	1	-	80
2015.	62	196	18	-	-	276
2016.	77	164	8	1	-	250
2017.	150	361	10	-	-	521
2018.	334	561	19	1	-	915
2019.	352	939	47	2	1	1341
2020.	524	205	16	-	-	745
2021.	242	100	27	-	-	369
2022.	284	264	39	-	-	587
2023.	233	330	9	-	-	572

Iz gornje tablice vidljivo je kako je prošle godine zaprimljen veći broj prigovora vezanih uz duže kašnjenje leta, dok je broj prigovora koji se odnosi na otkazani let i uskraćeni ukrcaj smanjen. Do poremećaja u prometu dolazilo je zbog izvanrednih okolnosti, poput nepovoljnih vremenskih prilika i restrikcija kontrole zračnog prometa, ali i zbog operativnih odluka prijevoznika i štrajka osoblja zračnog prijevoznika.

S obzirom na relativno čestu objavu novih presuda Europskog suda vezanih za primjenu Uredbe (EZ) 261/04 kao i smjernice Europske komisije upućene državama članicama, Agencija je davno prepoznala potrebu kontinuiranog rada sa zrakoplovnom zajednicom kako bi osigurala visoki nivo primjene putničkih prava. S tim ciljem organizirane su dvije radionice sa predstavnicima prijevoznika, zračnih luka, turističkih agencija i drugih nadležnih tijela, sve kako bi se navedene sudionike koji na različite načine primjenjuju propise o zaštiti prava putnika upoznao s postojećim regulatornim okvirom, primjerima iz prakse te pomoglo oko svih nejasnih ili otvorenih pitanja.

Osim svega navedenog, predstavnici Agencije redovno sudjeluju u radu Europske komisije i njene radne grupe posvećene zaštiti prava putnika i standardizaciji postupanja nadležnih tijela država članica.

2.12 Aktivnosti vezane uz upravljanje zračnim prometom

Tijekom 2023. godine, Agencija je vezano na upravljanje zračnim prometom provodila aktivnosti na implementaciji lokalnog plana implementacije jedinstvenog europskog neba te izradi i monitoriranju Plana performansi Republike Hrvatske.

2.12.1 Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba

Republika Hrvatska je potpisala i ratificirala Međunarodnu konvenciju o suradnji o sigurnosti zračne plovidbe s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL (Zakon o potvrđivanju Protokola s usuglašenom Međunarodnom konvencijom o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe - EUROCONTROL («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 8/05). Jedna od obaveza koja proizlazi iz Konvencije je sudjelovanje u projektu Europskog plana implementacije jedinstvenog europskog neba (*European Single Sky Implementation Plan – ESSIP*). ESSIP predstavlja zajednički dogovoren plan provedbe obaveza koje proizlaze iz regulative jedinstvenog europskog neba, s ciljem poboljšanja europske mreže zračnog prometa koji ima sljedeće ciljeve: povećanje ekonomičnosti, kapaciteta i sigurnosti zračnog prometa te povećanje zaštite okoliša. Temeljem ESSIP-a se razvijaju lokalni planovi implementacije jedinstvenog europskog neba (*Local Single Sky Implementation Plan – LSSIP*) na razini država pa tako i LSSIP Republike Hrvatske.

Implementacija predmetnih ciljeva je na dobrovoljnoj osnovi, a odabir prihvatljivih ciljeva za implementaciju leži na operativnim dionicima (pružatelju usluga u zračnoj plovidbi ili zračnim lukama). S obzirom da implementacija navedenih ciljeva nije propisana ni razrađena regulatornim okvirom, Agencija kontinuirano prati provedbu ciljeva kako bi se potaknule pozitivne promjene po pitanju digitalizacije procesa, povećane efikasnosti i kapaciteta te sigurnosti u zračnom prometu.

2.12.2 Prvi zajednički projekt za potporu provedbe europskoga Master plana upravljanja zračnim prometom

Provedbena Uredba Komisije (EU) 2021/116 od 1. veljače 2021. o uspostavi Prvog zajedničkog projekta za potporu provedbi europskoga glavnog plana upravljanja zračnim prometom predviđenog Uredbom (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 409/2013 i stavljanju izvan snage Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 716/2014 (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/116) definira pet obaveznih ATM funkcionalnosti te jednu dodatnu funkcionalnost za koju propisana provedba evaluacije radi procjene njezine primjenjivosti.

U 2023. godini je Republici Hrvatskoj upućeno Pismo službene obavijesti Europske komisije (INFR(2023)2053, C(2023)4204 final) glede nepravilne primjene Provedbene uredbe Komisije (EU) 2021/116. U navedenom dopisu navodi se kako Republika Hrvatska nije uspjela ispuniti provedbu funkcije za automatiziranu potporu za procjenu složenosti prometa kako je propisana Uredbom do 31. prosinca 2022. godine.

S obzirom da su na sastancima radnih skupina kojima je cilj kontinuirani rad na ispunjenju navedenih regulatornih zahtjeva, a na kojima sudjeluju i predstavnici hrvatskog pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, predstavnici Upravitelja mreže obavijestili dionike da će alat za automatiziranu potporu za procjenu složenosti prometa biti dostupan s izdanjem NM27, što je bilo planirano za travanj 2023. godine, Republika Hrvatska, kao i cijeli niz drugih država članica, nije mogla udovoljiti ispunjavanju cilja u predviđenom roku. Agencija je kao nacionalno nadzorno tijelo kroz uobičajene aktivnosti nadzora i sudjelovanje na sastancima radnih skupina Upravitelja mreže pratila status implementacije pod funkcije ATM-a za automatiziranu potporu za procjenu složenosti prometa.

Naknadno, predstavnici Upravitelja mreže su potvrdili da je funkcionalnost za automatiziranu potporu za procjenu složenosti prometa već uvedena s izdanjem NM26.0 i da su pružatelji usluga u zračnoj plovidbi koji koriste alate upravitelja mreže u potpunosti usklađeni. U listopadu 2023. predstavnici HKZP-a održali su sastanak s upraviteljem implementacije SESAR-a gdje su razmatrani nedostaci koji se smatraju problemima i visokim rizikom od neusklađenosti. Zaključeno je da je korištenjem alata iz izdanja NM26.0 HKZP usklađen sa zahtjevima te je obzirom na isto u LSSIP + bazi podataka izviješteno da je implementacija ove ATM funkcionalnosti završena.

2.12.3 Plan performansi Republike Hrvatske

Tijekom godine obavljeno je redovno izvješćivanje o procesu monitoriranja provedbe Plana performansi za 2022. godinu.

Proces monitoriranja i izvještavanja uspostavljen je internim procedurama između HKZP-a i Agencije, a obavljen je po utvrđenom obrascu koji dostavlja Europska komisija/PRB. Izvješće je dostavljeno Europskoj komisiji zajedno s inicijalnim prijedlogom cijena rutnih naknada za 2024. godinu, a u njegovoj izradi su sudjelovali predstavnici Agencije koji prate provedbu Plana mjerenja učinkovitosti na nacionalnoj razini. Finalno izvješće s konačnom cijenom za 2024. godinu dostavljeno je početkom studenog 2023. godine.

Izrađeno je i izvješće o promjenama troškova koji su se dogodili u 2023. godini, a sukladno članku 28. Provedbene uredbe (EU) 2019/317 o utvrđivanju programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba.

Tijekom 2023. godine započele su pripreme izrade plana performansi za četvrto referentno razdoblje. Tako je 01.06.2023. godine dostavljena inicijalna baza troškova RH za period 2025. – 2029. godine.

3. OSTALI POSLOVI AGENCIJE

Uz poslove izravno vezane uz nadležnosti propisane Zakonom i podzakonskim aktima, Agencija je provodila i niz ostalih aktivnosti u funkciji unaprjeđivanja rada i sposobnosti Agencije za obavljanje poslova iz nadležnosti te njenog daljnjeg razvoja.

3.1 Suradnja s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima

Pri obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Agencija je obavezna surađivati s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa.

3.1.1 Suradnja s domaćim nadležnim tijelima

Tijekom 2023. godine, Agencija je nastavila surađivati s tijelima državne uprave, prije svega s resornim Ministarstvom i Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, a koja su uz Agenciju, nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj, sukladno odredbama Zakona. Suradnja s resornim Ministarstvom odvijala se kao i prethodnih godina u skladu s nadležnostima za civilno zrakoplovstvo propisanih Zakonom. S Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu nastavljena je suradnja na unaprjeđenju zajedničkih operativnih procedura za zajedničko postupanje o događajima povezanim sa sigurnošću te protokola i procedura vezane uz pristup, korištenje, unos i razmjenu podataka u ECCAIRS bazu podataka.

Sudjelovanje u radu nacionalnih povjerenstava i radnih skupina

Predstavnici Agencije sudjelovali su tijekom 2023. godine u radu sljedećih nacionalnih povjerenstava i radnih skupina:

- Povjerenstvo za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu,
- Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom,
- Nacionalno povjerenstvo za olakšice,
- Nacionalno povjerenstvo za zaštitu civilnog zračnog prometa,
- Nacionalno povjerenstvo za prijevoz opasnih tvari,
- Povjerenstvo za međusektorsku koordinaciju za nacionalni sustav za praćenje emisije stakleničkih plinova,
- Stalna koordinacija za potragu i spašavanje zrakoplova,
- Radna skupina za izradu Standardnog operativnog postupka za slučaj korištenja dronova/bespilotnih letjelica prilikom izviđanja i/ili gašenja požara na otvorenom prostoru,
- Ekspertna skupina za uspostavu helikopterske hitne medicinske službe, i
- Stručna radna skupina za izradu Prijedloga nacionalnog stajališta za STANAG 3711 Edition 3 - AIRFIELD LIGHTING AND MARKING COLOUR STANDARDS

Agencija aktivno sudjeluje u radu Povjerenstva za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu te obavlja i stručne poslove za Povjerenstvo. Što se tiče Plana sigurnosti u zračnom prometu, pripremljen je Plan za razdoblje 2023. - 2025. kojim su definirani ciljevi sigurnosti koji se odnose na identificirana sigurnosna pitanja, ključne rizike i rizike u nastajanju za koje su aktivnosti i mjere prepoznate kroz provedbu relevantnih stavki Europskog plana zrakoplovne sigurnosti (EPAS) u nadležnosti zemalja članica (Member State Task - MST), provedbu sheme performansi ATM-a te identifikaciju i provedbu nacionalnih ciljeva sigurnosti. Nacrt Plana sigurnosti je krajem 2022. godine dostavljen Povjerenstvu na usvajanje. Povjerenstvo je u ožujku 2023. godine donijelo Odluku o

donošenju Plana sigurnosti kojim je definirano ukupno 127 različitih aktivnosti, od kojih je većina u nadležnosti Agencije, ali svoju ulogu imaju i ostala državna tijela (MMPI MORH, AIN itd.) i industrija.

Na sastanku Povjerenstva se, između ostalog, raspravljalo o rezultatima EASA inspekcije koje se odnose na rad Povjerenstva i to potrebu osiguranja kontinuiteta u radu Povjerenstva, potrebu aktivnog učešća svih relevantnih tijela u nacionalnom sustavu upravljanja sigurnošću, uspostavu kontinuiranog praćenja SPI koji reflektiraju postavljene ciljeve i nacionalni safety risk portfolio, uspostavu mehanizma razmjene informacija o sigurnosti, osiguranje potrebnih resursa za SSP aktivnosti od strane svih uključenih tijela, itd.

Raspravljalo se i o potencijalnim temama koje su od interesa za Povjerenstvo:

- Organizacija i funkcioniranje SAR, nedostatak nacionalnog ERP plana,
- Integracija UAS u civilni zračni promet,
- Aktivnosti NATO zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru; i
- Kibernetička sigurnost.

Suradnja na području zaštite zračnog prometa

Suradnja i koordinacija obavljala se u području zaštite civilnog zračnog prometa sa Sigurnosno-obavještajnom agencijom i Ministarstvom unutarnjih poslova, u dijelu praćenja stanja zaštite, procjene prijetnji i definiranja dodatnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa.

S Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske ostvarena je kontinuirana suradnja prvenstveno na operativnoj razini, a posebno u segmentu implementacije novih regulatornih zahtjeva u području provjere podobnosti osoba i dodatnih mjera zaštite.

U skladu s nadležnostima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i funkcijom Agencije kao Nadležnog tijela ostvarena je aktivna i kontinuirana suradnja tijela nadležnih za procjenu prijetnji civilnom zračnom prometu, SOA-e, MUP-a i Agencije, uz sudjelovanje predstavnika operatora zrakoplova i aerodroma. U koordinaciji Agencije, tijekom izvještajnog razdoblja održana su četiri sastanka radne grupe za procjenu prijetnji – TAWG, s ciljem procjene prijetnji civilnom zračnom prometu i određivanja razine prijetnji, sukladno specifičnoj klasifikaciji propisanoj Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. Temeljem obavljenih procjena nije utvrđena potreba za dodatnim mjerama reakcije, a prethodno utvrđene dodatne mjere zaštite zadržane su na istoj razini.

Suradnja na području bespilotnih zrakoplova

Mjere koje je Agencija poduzela u svrhu osvještavanja i upoznavanja policijskih službenika s problematikom uporabe sustava bespilotnih zrakoplova tijekom 2022. godine, polučile su mnogo dobrih rezultata u 2023. godini. Zabilježena je jako dobra suradnja s policijskim službenicima koji sada jednostavnije prepoznaju potencijalno nepropisne i neovlaštene operacije sustava bespilotnih zrakoplova te pravovremeno o njima izvješćuju Agenciju, što joj omogućava postupanje po tim prijavama.

Tijekom 2023. godine predstavnici Agencije su nastavili svoje sudjelovanje u radu Radne skupine za izradu Standardnog operativnog postupka za slučaj korištenja dronova/bespilotnih letjelica prilikom izviđanja i/ili gašenja požara na otvorenom prostoru. U programu je Agencija određena kao suradnik u izradi ovih postupaka, a izvršitelji su uspješno dovršili ove aktivnosti uz pomoć Agencije.

Nastavila se suradnja s Hrvatskom gorskom službom spašavanja na provedbi ispita za udaljene pilote u potkategoriji A2 otvorene kategorije na izdvojenim lokacijama te osposobljavanju udaljenih pilota za potrebe HGSS-a.

Još uvijek je aktualno pitanje nadzora tržišta sustava bespilotnih zrakoplova, za koje još nije pronađen model koji bi na razini države omogućio provedbu ove aktivnosti, a koja je obveza sukladno Uredbi (EU) 2019/945.

Suradnja na području odobravanja letova

Odsjek je nastavio suradnju s resornim Ministarstvom na temu *Bilateral arrangements for air services between the UK and Croatia*. Sredinom izvještajne godine, a temeljem odobrenja Europske komisije, potpisan je *Memorandum of Understanding (MOU)* kojim su se dodijelila prometna prava i uspostavio temelj za izdavanje tzv. *Block permit* odobrenja hrvatskim i britanskim operatorima za nesmetano obavljanje komercijalnih *ad hoc* letova između Republike Hrvatske i Ujedinjenog Kraljevstva i obrnuto. Slijedom toga, Odsjek je pravovremeno informirao hrvatske operatore te pružao podršku prilikom uspostavljanja same procedure.

Nadalje, nastavila se suradnja i koordinacija s resornim Ministarstvom vezano uz provedbu Uredbe Vijeća (EU) br. 833/2014 o mjerama ograničavanja s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizira stanje u Ukrajini, kako je izmijenjena.

Suradnja na području vođenja registra zrakoplova

Temeljem Sporazuma o suradnji i Protokola za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, Agencija je dostavljala Poreznoj upravi za potrebe njenog postupanja informacije o promjenama podataka o zrakoplovima iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

Također, u skladu s pravnim okvirom koji se odnosi na obaveznu provjeru zrakoplova u Schengenskom informacijskom sustavu (SIS baza), Agencija je u suradnji s MUP-om uspješno povezivala postupak upisa zrakoplova u Registar i postupak provjere u SIS bazi s ciljem provjere jesu li zrakoplovi koji su u postupku registracije ukradeni, nezakonito prisvojeni, izgubljeni ili traženi kao dokaz u kaznenom postupku.

3.1.2 Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima

Predstavnici Agencije aktivno sudjeluju na redovitim sastancima i aktivnostima europskih te drugih međunarodnih organizacija i institucija iz područja zračnog prometa, u radu njihovih stručnih tijela i radnih grupa.

Suradnja s Agencijom Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA), nadležnim tijelima Europske komisije, Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe (EUROCONTROL) te Europskom konferencijom civilnog zrakoplovstva (ECAC) od posebnog je interesa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije.

Predstavnici Agencije uključeni su i u razne odbore koji djeluju u suradnji ili pod okriljem Europske komisije: EASA odbor (*EASA Committee*), Odbor za sigurnost zračnog prometa (*Air Safety Committee*), Regulatorni odbor za zaštitu u civilnom zrakoplovstvu (*Regulatory Committee for Civil Aviation Security*), Odbor za Jedinstveno europsko nebo (*SES Committee*), Ekspertna grupa za sigurnost zrakoplovstva (*Expert Group on Aviation Safety*) Odbor za ReFuelEU Aviation (*ReFuelEU Aviation Committee*), Radna skupina za održivo zrakoplovstvo (*Expert Group on Sustainable Aviation*) u okviru Radne skupine za unutarnje tržište zrakoplovstva te radne skupine koje se bave zaštitom prava putnika u zračnom prijevozu, pitanjima naknada zračnih luka, pitanjima zaštite potrošača.

Tijekom 2023. godine, predstavnici Agencije sudjelovali su u ukupno 116 od 203 planirane aktivnosti kojima su nositelji bila inozemna nadležna tijela i organizacije uz napomenu da je planirani broj aktivnosti početkom godine okviran pa se njegova dinamika mijenja tijekom godine ovisno o aktivnostima dotičnih tijela. Pregled plana, njegova realizacija i utrošak ljudskih resursa na aktivnosti Agencije u inozemnim nadležnim tijelima vidljiv je u slijedećoj tablici:

Tablica 15: Pregled sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela u 2023. godini

Inozemna nadležna tijela	Plan	Realizacija	Utrošak čovjek/dan
EASA	71	59	136
EC	28	14	27
EUROCONTROL	24	18	32
ECAC	5	-	-
FAB CE	8	4	8
Nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo drugih država	2	-	-
Ostala inozemna nadležna tijela	58	5	13
EMPIC	7	16	52
Ukupno	203	116	268

Nominirani predstavnici Agencije su također sudjelovali i u radu EASA standardizacijskih inspekcija u području aerodroma, području pružanja usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom, području letačkih operacija, području licenciranja, području Ramp inspekcija i području programa sigurnosti u zračnom prometu i provođenju plana sigurnosti u zračnom prometu.

3.1.3 Civilno-vojna suradnja

Suradnja između Ministarstva obrane i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo definirana je Sporazumom o suradnji od 14. ožujka 2013. godine kojim je uspostavljen Zajednički civilno-vojni odbor za zračni promet. Radom Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet osigurana je koordinacija aktivnosti, razmjena informacija i razmatranje aktualnog stanja sigurnosti zračnog prometa iz propisanih nadležnosti Ministarstva obrane i Agencije.

Sjednica Odbora održana je u veljači i listopadu 2023. godine i na njoj se, između ostalog razgovaralo o događajima od značaja za sigurnost zračnog prometa koji uključuju civilne i vojne zrakoplove, funkcioniranju civilno-vojne suradnje na civilno-vojnim aerodromima (Zagreb, Zadar, Lučko), implementaciji Uredbe EU 1079/2012 o utvrđivanju zahtjeva za razmak između govornih kanala za jedinstveno europsko nebo, nadzoru vojnih radara, te budućim zajedničkim aktivnostima sukladno Nacionalnom programu sigurnosti. Agencija je upozorila na povećanu učestalost događaja u kojima su sudjelovali uglavnom strani NATO zrakoplovi. Prepoznata je potreba za daljnjom razradom ove teme koju je potrebno potaknuti na sastancima NATO-a s obzirom da MORH i HRZ ne mogu izravno utjecati na letenje aviona država saveznica NATO-a.

3.2 Sustav upravljanja kvalitetom

U skladu s odredbama europskih propisa, nacionalna nadležna tijela su dužna uspostaviti i održavati sustav upravljanja, koji uključuje dokumentirane politike i postupke za opisivanje organizacije, načina i metoda za postizanje sukladnosti s Osnovnom Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim provedbenim pravilima u odnosu na obveze certificiranja, nadzora i osiguranja provedbe primjenjivih zahtjeva. Sustav upravljanja kvalitetom (*Quality Management System* – QMS) je temelj sustava upravljanja na kojem se gradi poslovanje Agencije.

3.2.1 Nadzori/inspekcije međunarodnih organizacija i institucija

U cilju praćenja primjene međunarodnih propisa i standarda te osiguranja njihove ujednačene provedbe, Agencija je, kao nadležno tijelo za nadzor sigurnosti i zaštite zračnog prometa, i sama predmet kontinuiranog nadzora od strane međunarodnih organizacija i institucija. Svrha ovih nadzora je ocjena sukladnosti sustava s važećim međunarodnim propisima i standardima.

ICAO – USOAP nadzor

Tijekom 2023. godine nije bilo nadzora Agencije u sklopu ICAO USOAP CMA (Continuous Monitoring Approach) sustava praćenja.

Obveza je Agencije, kao nadležnog tijela, kontinuirano pratiti ažuriranost ICAO Compliance Checklists (CCL) za svaki pojedinačni ICAO Annex čija je provedba u nadležnosti Agencije. Otežavajuća okolnost u kontinuiranom održavanju ažuriranosti statusa udovoljavanja ICAO standardima je i dalje činjenica da Agencija nema pristup ICAO on-line bazi preko koje se provodi ažuriranje svih relevantnih podataka, tako da Agencija nije u mogućnosti poduzimati pravovremene aktivnosti. Zahtjev za pristup bazi Agencija je od ICAO Nacionalnog koordinатора tražila u više navrata u zadnjih par godina, no istom do danas nije udovoljeno. Kontinuirano ažuriranje CCL-a je obveza svake zemlje članice kada god usvoji neku promjenu. Ažuriranje tih podataka i notifikacija razlika preduvjet je i za ažuriranje AIP-a.

Agencija je tijekom 2023. godine nastavila s aktivnostima praćenja ICAO državnih pisama (*ICAO State Letters*) i praćenja izmjena ICAO standarda, kao i kontinuirane notifikacije razlika između primjenjivih propisa (nacionalnih i europskih) i standarda *ICAO Aneksa*.

Agencija kontinuirano nastoji jačati suradnju s ICAO Nacionalnim koordinátorom u aktivnostima vezanim za pravovremenu i kontinuiranu razmjenu bitnih informacija vezanih uz implementaciju ICAO standarda, zbog čega je i u Nacionalnom programu sigurnosti predložila aktivnosti vezane uz definiranje postupaka suradnje i razmjene informacija s nadležnim ministarstvom (Nacionalni ICAO koordinátor) vezano uz ICAO USOAP aktivnosti.

EASA standardizacija

EASA provodi kontinuirano praćenje država članica prema profilu rizika kojim se određuje učestalost i prioriteti standardizacijskih inspekcija. U sklopu programa standardizacijskih inspekcija (SIAP) za 2023. godinu EASA je provela dvije standardizacijske inspekcije Agencije u ATM/ANS i ADR domeni.

Tijekom nadzora u ATM/ANS domeni u ožujku 2023. godine identificirano je ukupno osam nesukladnosti, od kojih su četiri ocjenjene kao manje nesukladnosti (razina „C“). Nalazi utvrđeni tijekom inspekcije se u najvećoj mjeri odnose na nedostatke u implementaciji zahtjeva Uredbe (EU) 2017/373 vezanih uz upravljanje i ocjenjivanje sigurnosti promjena u funkcionalnom sustavu. Pored toga utvrđeno je i da na državnoj razini nije jasno definirana potreba za pružanjem usluga u zračnom prometu uzimajući u obzir vrste uključenog zračnog prometa, gustoću zračnog prometa, meteorološke uvjete i druge relevantne čimbenike, zbog čega se u definiranje i provođenje korektivnih mjera uključilo Ministarstvo i Povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom. Za sve identificirane nalaze nesukladnosti usuglašen je plan korektivnih mjera, a otklanjanje utvrđenih nalaza nesukladnosti odvija se u skladu s rokovima definiranim u odobrenom planu.

U svibnju 2023. godine je nad Agencijom provedena standardizacijska inspekcija u području aerodroma prema zahtjevima Uredbe 139/2014 o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima. Tijekom inspekcije utvrđeno je pet nalaza razine „D“ koji su uglavnom vezani uz nedostatke u primjeni tehničkih specifikacija (Certification Specification - CS), upravljanju promjenama i učinkovitosti sustava nadzora zahtjeva Uredbe 139/2014. U skladu s nalazima izrađen je Plan korektivnih mjera koje se uglavnom odnose na pojačani

nadzor, reviziju operativnih procedura i objavu boljih smjernica prema industriji. Plan korektivnih mjera je usuglašen i odobren od strane EASA-e, a otklanjanje utvrđenih nalaza odvija se u skladu s rokovima definiranim u odobrenom planu korektivnih mjera.

U lipnju 2022. godine EASA je provela tzv. off-site nadzor i dostavila izvješće o utvrđenim nesukladnostima u domeni ATM/ANS oko implementacije PBN zahtjeva. Rješavanje utvrđenih nalaza je u nadležnosti resornog Ministarstva, kao nadležnog tijela odgovornog za zračni prostor, a Agencija je i tijekom 2023. godine nastavila aktivno pružati stručnu pomoć i suradnju u otklanjanju utvrđenih nesukladnosti i definiranju PBN tranzicijskog plana. Tijekom 2023. godine sve nesukladnosti su zatvorene, a kao dokaz je dostavljena revizija Tranzicijskog plana odobrena u lipnju 2023. godine od strane resornog ministra. Agencija je uspostavila praćenje aktivnosti i rokova iz PBN tranzicijskog plana. S objavom AIP-a svi letački postupci su objavljeni te se Republike Hrvatska u potpunosti uskladila s Provedbenom uredbom (EU) 2018/1048 o utvrđivanju zahtjeva uporabe zračnog prostora i operativnih postupaka za navigaciju temeljenu na performansama.

EASA izvješće o kontinuiranom praćenju

Osim provedbe standardizacijskih inspekcija, Uredbom (EU) 628/2013 uspostavljen je koncept kontinuiranog praćenja (*Continuous Monitoring Approach – CMA*) sposobnosti nadležnih zrakoplovnih vlasti u provedbu svojih obveza. Glavni cilj CMA koncepta je tranzicija iz sustava nadzora usklađenosti (*compliance audits*) prema planiranim i redovitim intervalima na sustav koji je više orijentiran na rizike i stvarne performanse nekog sustava, a koji omogućava određivanje prioriteta inspekcija kada i gdje se ukaže potreba.

Prema spomenutoj Uredbi, EASA kvartalno prikuplja i analizira relevantne podatke i procjenjuje sposobnost nacionalnih zrakoplovnih vlasti u provedbi nadzora sigurnosti. U cilju efikasnijeg procesa prikupljanja podataka, EASA je razvila web korisničko sučelje nazvano *Standardisation Information System* (SIS) preko kojeg Agencija kvartalno ažurira relevantne podatke o veličini industrije, broju izdanih certifikata, broju podignutih nalaza, fluktuaciji kompetentnog osoblja itd.

Rezultati modela (ulazni podaci i rezultati ocjenjivanja) u obliku kvartalnih izvješća (*Continuous Monitoring Report*) se stavljaju na raspolaganje nacionalnom koordinatoru za standardizaciju dotične države članice. EASA svake godine dostavlja i Europskoj komisiji godišnje izvješće o aktivnostima stalnog praćenja i inspekcijskim nadzorima izvedenim tijekom prethodne godine. Na temelju kontinuiranog praćenja i provedenih analiza, EASA prilagođava program inspekcijskog nadzora, određuje prioritete te planira i određuje područje i obim (*scope*) standardizacijske inspekcije.

U zadnjem EASA izvješću o kontinuiranom praćenju iz prosinca 2023. godine Republika Hrvatska je još jednom ocijenjena visokim ocjenama u svim domenama što ukazuje na visoki stupanj udovoljavanja postavljenim zahtjevima.

Izvješće također obuhvaća pokazatelje prosječnog indeksa reaktivnosti (*Average Reactivity Index - ARI*), koji označava reaktivnost zemlje u rješavanju i zatvaranju nalaza sa standardizacijskih inspekcija. Izvješće obuhvaća i standardizacijske ocjene (*Standardisation Rating*) za svako od područja u kojem EASA provodi standardizacijske inspekcije. U nastavku slijede prikazi prosječnih indeksa reaktivnosti i standardizacijskih ocjena za područja u kojima EASA provodi standardizacijske inspekcije (izvor: EASA).

Tablica 16: Standardizacijska ocjena i indeksi – objedinjeno po područjima krajem 2023. godine

European Union Aviation Safety Agency

Country Dashboard

Croatia

Country code:

HR

Time period:

Dec-23

Updated:

08/11/2023

Authority & Follow Up indicators	AIR	OPS	FCL	MED	FSTD	ANS	RAMP
Standardisation (STD) rating	98	99	100	100	99	90	94
Months since last comprehensive insp.	14	95	80	80	68	89	81
Exposure 1 indicators	453	42	2659	2931		288	111
Exposure 2 indicators	34	11	9	18	3	7	30
ARI (Average Reactivity Index)	89.4	93.4	100.0	100.0	100.0	65.8	

STD rating scale in quartiles:

Highest

Lowest

Data not available

European Union Aviation Safety Agency

Country Indicators

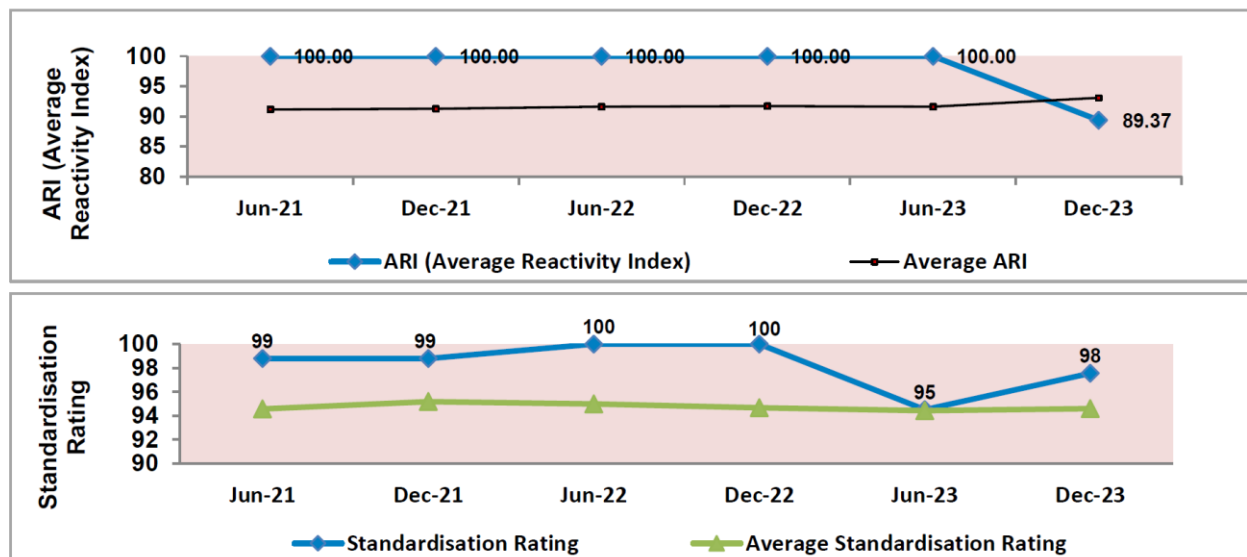
Croatia

Code

HR

Domain

AIR

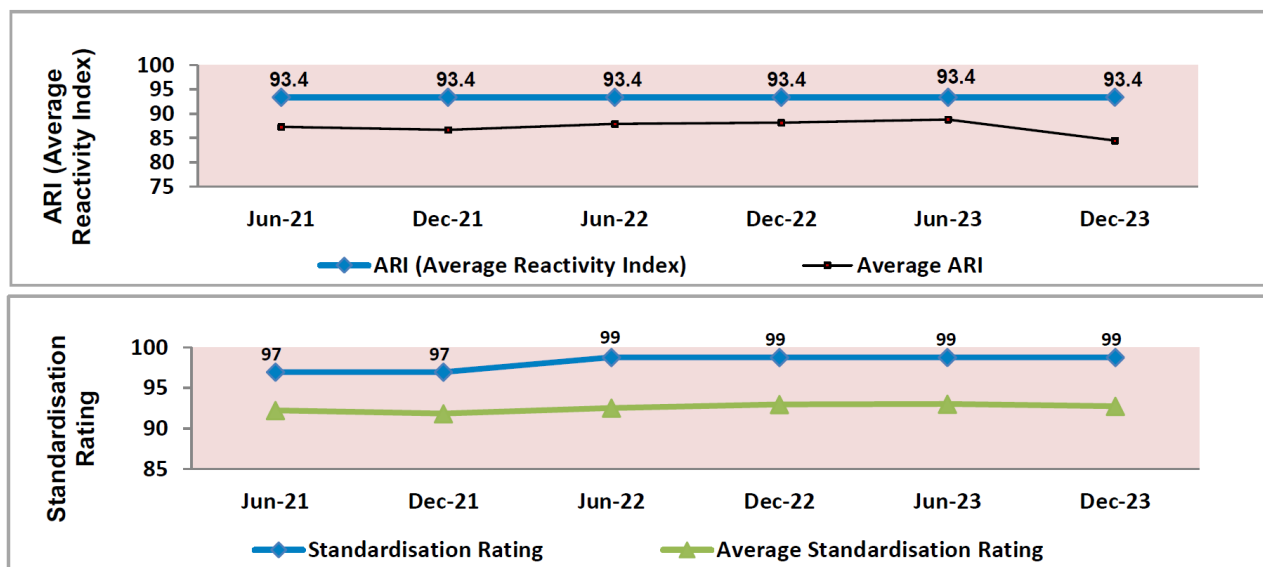
Grafikon 5: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovidbenost zrakoplova (AIR)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **OPS**

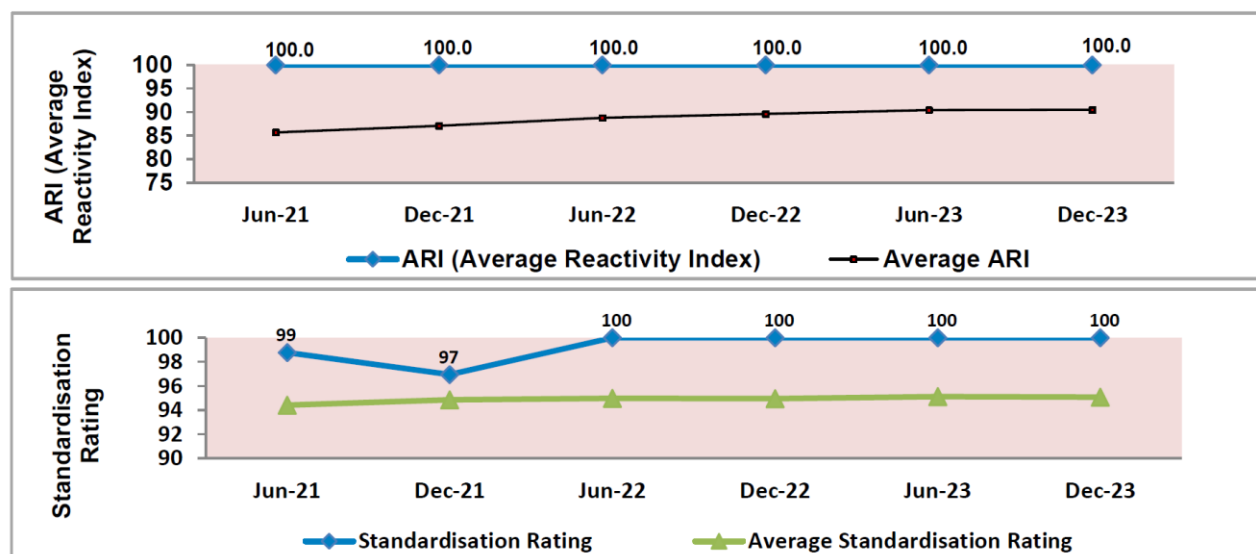
Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **FCL**

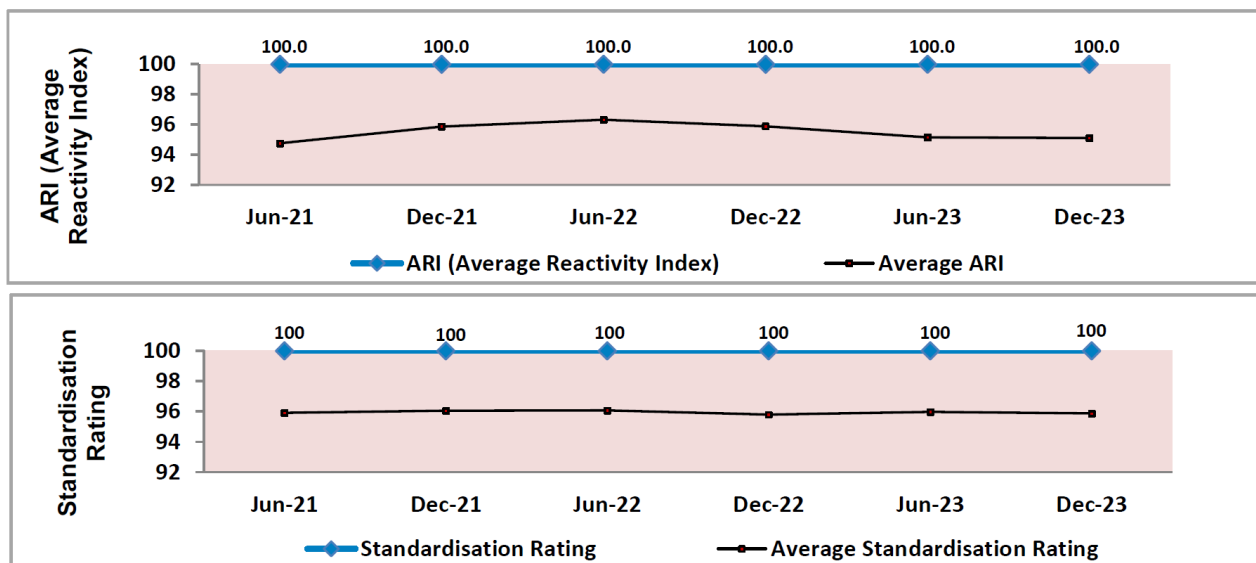
Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (FCL)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **MED**

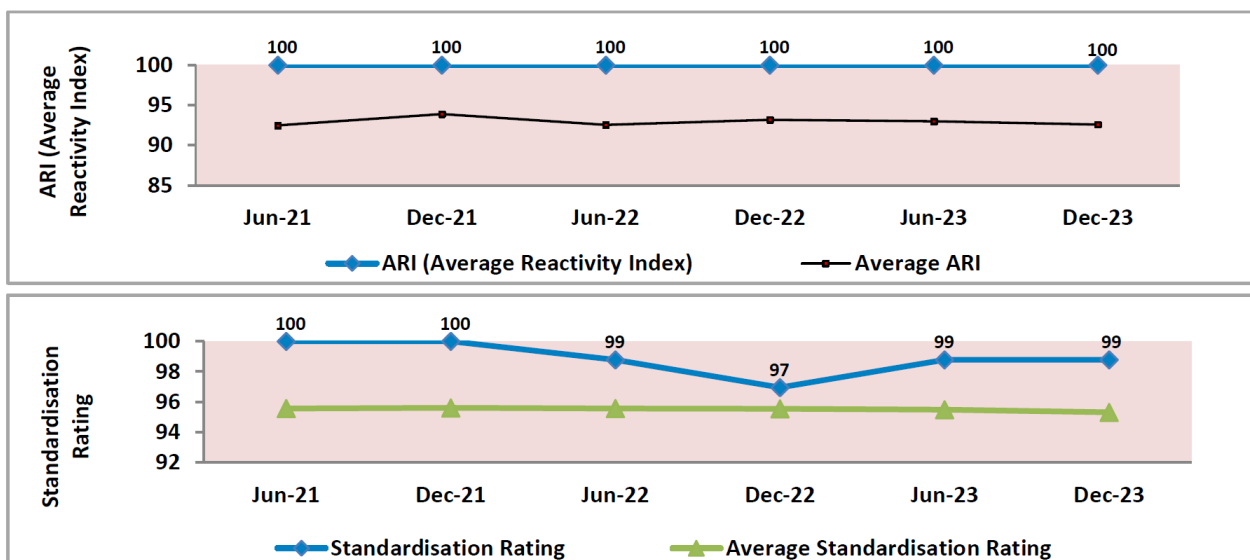
Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (MED)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **FSTD**

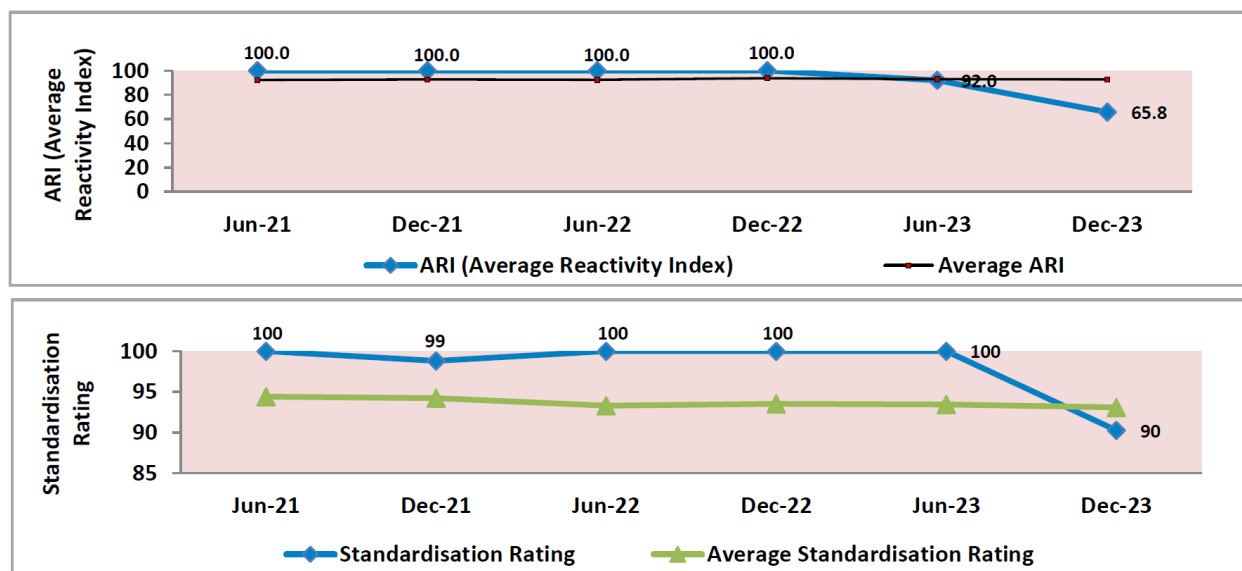
Grafikon 9: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (FSTD)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **ANS**

Grafikon 10: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ANS)

Iz prikazanih grafikona vidljivo je kako su prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena za Republiku Hrvatsku u gotovo svim područjima iznad prosjeka država članica EU.

3.2.2 Program internih nadzora Agencije

U skladu s Programom i planom internih nadzora Agencije tijekom 2023. godine provedeni su svi planirani interni nadzori u slijedećim domenama: Ured zaštite zračnog prometa, Ured za odobravanje letova, Odjel letačkih operacija i školstva, Odjel aerodroma, Odjel plovidbenosti u domeni FSTD (specifični zahtjevi za simulator leta za osposobljavanje) te dva interna audita Odsjeka SAFA/SACA (redovno planiran i neplaniran-fokusiran na pojedine dijelove Uredbe 965/2012). Također provedeni su i auditi Odjela pravnih poslova, ljudskih resursa i pisarnice - Pisarnica i Ureda Agencije u dijelu Osposobljavanja koji su preneseni iz prethodne godine.

U provedenim auditima utvrđeno je 25 nesukladnosti razine 2 i dano je 20 preporuka u područjima za koje se predlaže poboljšanje (razina 3). Tijekom internih nadzora nisu utvrđene značajne nesukladnosti razine 1.

Skupnom analizom pojedinačnih izvješća s internih nadzora iz 2023. godine utvrđeno je kako su i dalje najčešći nedostaci vezani uz proces praćenja i dokumentiranja aktivnosti vezanih uz implementaciju novoobjavljenih propisa te osiguranje pravovremenog ažuriranja odjelskih priručnika. Preporuke se uglavnom odnose na unaprjeđenje sustava osposobljavanja te dokumentiranje informacija u sustavu CENTRIX. Za sve nesukladnosti utvrđene internim nadzorima provedena je analiza uzroka te su definirani i usvojeni planovi korektivnih mjera. Provedba korektivnih mjera odvija se prema usuglašenim planovima. Prepoznati nedostaci su uzeti u obzir i prilikom procjene internih opasnosti te su obrađeni u dokumentu Registar rizika (HACZ Hazard Log). Mjere ublažavanja rizika su definirane i njihova se provedba kontinuirano nadzire.

U skladu s uspostavljenim postupcima, u srpnju 2023. godine provedeno je preispitivanje sustava upravljanja kvalitetom i Politike kvalitete od strane rukovodstva Agencije tzv. Ocjena uprave (*Management Review*) u cilju osiguranja kontinuirane prikladnosti, primjerenosti i djelotvornosti procesa i sustava upravljanja s obzirom na politiku i ciljeve sustava upravljanja. Ocjena uprave obuhvaća i procjenu mogućnosti za daljnja poboljšanja sustava upravljanja. Ocjenom uprave su, između ostalog, obrađene teme vezane uz *follow-up* zadataka s prethodne ocjene uprave, analizu i status nalaza internih i vanjskih nadzora, realizaciju plana osposobljavanja, status realizacije razvojnih projekata, status realizacije ciljeva za tekuću godinu te su analizirane promjene koje mogu utjecati na sustav upravljanja i procese Agencije. Definirane su sljedeće preporuke za daljnja poboljšanja radnih procesa i sustava upravljanja:

- Unaprjeđenje sustava osposobljavanja prema potrebama inspektora i specijalista, bazirano na stvaranju, razvoju, održavanju i provjeri kompetencija;
- Objava smjernice za bolje praćenje i reviziju planova nadzora;
- Uspostava bolje evidencije o planiranim i provedenim radionicama s industrijom;
- Razrada mjera za osiguranje kontinuiteta poslovanja nakon kibernetičkog napada; i
- Organiziranje radionica za zrakoplovnu zajednicu sa fokusom na primjenjive propise.

3.2.3 Inspekcija zaštite zračnog prometa od strane Europske komisije

Tijekom 2023. godine Europska komisija nije provodila inspekcije zaštite zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

3.3 Školovanje i stručno usavršavanje kadrova

Obveza je Agencije implementirati međunarodne zahtjeve vezane uz sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa koji uređuju i standardiziraju postupke nadležnih tijela kod certificiranja i nadzora zrakoplovnih subjekata, a u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu.

Zrakoplovni inspektori i specijalisti moraju biti visoko kvalificirani i osposobljeni stručnjaci, koji u ime Agencije obavljaju stručne i tehničke zadatke i čija je uloga presudna za nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Stručno osposobljavanje zrakoplovnih inspektora i specijalista Agencije obavlja se u skladu s Priručnikom školovanja zrakoplovnih inspektora koji definira i opisuje program školovanja zrakoplovnih inspektora i specijalista od trenutka zapošljavanja (inicijalno školovanje) pa kroz održavanje dodijeljenih ovlaštenja i kontinuirano usavršavanje (specijalizirana školovanja i školovanja za obnovu znanja), a koji je u cijelosti usklađen sa zahtjevima vezanim za kvalifikacije i školovanja zrakoplovnih inspektora definiranim primjenjivim EU uredbama.

Osposobljavanje zrakoplovnih inspektora i specijalista provodilo se u ovlaštenim domaćim i inozemnim organizacijama, institucijama za školovanje i osposobljavanje kao i kroz interna (in-house) školovanja.

U 2023. godini održano je osposobljavanje internih predavača – Train the Trainer u cilju podizanja razine prijenosa znanja, vještina kao i organizacijskih ciljeva i potreba u odgovarajuće formate treninga, kako bi se podizao standard u kvaliteti rada zrakoplovnih inspektora i specijalista. U jesen 2023. godine započeto je osposobljavanje za menadžment koje se sastoji od 10 modula i završiti će se u 2024. godini. Osposobljavanje menadžmenta provodi se u cilju podizanja menadžerskih i komunikacijskih vještina, boljeg timskog rada, mentoriranja zaposlenika, boljeg upravljanja vremenom, organizacijom prioriteta i upravljanjem promjenama.

Vezano uz informacijski sustav EMPIC, ključni korisnici softvera u Agenciji su prisustvovali radnim sastancima korisnika kako bi bili upoznati s novim tehnologijama, funkcionalnostima i promjenama u softveru te prikupili korisne savjete i informacije vezane za implementaciju novih funkcionalnosti. Isto tako, aktivno su sudjelovali u

radnim grupama gdje se intenzivno raspravljalo o unaprjeđenju softvera te su predlagali promjene koje smatraju potrebnima da bi softver bio u skladu potrebama Agencije i važećom regulativom.

Interna školovanja

Interna školovanja intenzivno su provedena tijekom 2023. godine u cilju ispunjenja potreba za školovanjima iz prve tri faze školovanja radnika (inicijalnog, specijaliziranog i školovanja za obnovu znanja). Školovanja su provedena unutar Agencije angažiranjem vlastitih instruktora ili suradnika / instruktora / stručnjaka iz zrakoplovne industrije koji su, prema procjeni s obzirom na iskustvo, kvalifikacije i razinu kompetencija, mogli kvalitetno realizirati pojedine programe.

Tijekom 2023. godine ukupno je održano 18 internih školovanja na kojima je sudjelovalo ukupno 126 polaznika.

Vanjska školovanja

Vanjska školovanja su realizirana sukladno planiranim financijskim sredstvima i potrebama školovanja radnika Agencije pa je tako tijekom 2023. godine Agencija uputila svoje stručnjake na ukupno 98 vanjskih školovanja od čega je njih 76 održano u prostorima organizatora školovanja, a 22 je održano „on-line“ pri čemu je ukupno utrošeno 272 čovjek-dana.

Dodatno na planirana, Agencija je zbog ukazanih potreba tijekom 2023. godine provela i izvanredna neplanska vanjska školovanja za zrakoplovne inspektore, specijaliste i novozaposlene radnike i to ukupno 24 školovanja uz utrošak od 64 čovjek-dana.

Sveukupno je tijekom godine provedeno 122 vanjskih školovanja uz utrošak od 336 čovjek-dana. Realizacija planiranih školovanja za 2023. godinu iznosi 91% što je skladu s postavljenim ciljem provedbe školovanja i stručnog osposobljavanja za izvještajnu godinu.

3.4 Odnosi s javnošću

Javnost rada Agencije jedno je od njezinih temeljnih načela temeljem čega se prepoznaje njezina temeljna zadaća. Agencija svoju viziju i misiju ostvaruje, između ostalog, i kroz suradnju s cjelokupnom javnošću, prvenstveno s područja zrakoplovne industrije. Težišna aktivnosti u ovom području djelovanja za 2023. godinu je uključivala objavljivanje tekstualnih i vizualnih sadržaja na web stranicama i društvenim mrežama koji su imali za cilj promicanje uloge, aktivnosti i nadležnosti Agencije u koordinaciji s nadležnim organizacijskim jedinicama. Tako je Agencija je tijekom 2023. objavila nekoliko važnijih priopćenja i obavijesti upućenih javnosti i medijima od kojih u nastavku ističemo neka od njih.

Agencija je u srpnju 2023. u suradnji s vatrogasnom zajednicom Republike Hrvatske, zbog ugrožavanja izvođenja letačkih operacija gašenja požara korištenjem dronova, objavila priopćenje u kojem je upozorila operatore i udaljene pilote bespilotnih zrakoplova da je izričito zabranjeno izvoditi letačke operacije dronova blizu i unutar područja u kojima je u tijeku hitna intervencija, poput gašenja požara, potražnih aktivnosti i slično, ako za to ne dobiju dopuštenje predmetnih službi za hitne intervencije.

U kolovozu 2023., s ciljem smanjenja broja događaja povezanih s ugrožavanjem leta uporabom laserskih zraka Agencija je objavila priopćenje za javnost uz tablični prikaz analize istovrsnih događaja u periodu 2018.-2023. u kojem je skrenula pozornost na ponovni rastući trend broja slučajeva.

Na međunarodnom planu Twinning Light projekt financiran od strane Europske unije „Potpora Agenciji za civilno zrakoplovstvo u području sigurnosti i zaštite zračnog prometa“, koji provode Hrvatska agencija za civilno

zrakoplovstvo i Agencija za civilno zrakoplovstvo Republike Sjeverne Makedonije kao twinning partner, bio je najznačajniji međunarodni događaj za Agenciju. Stoga je povodom kick-off konferencije održane u prosincu 2023. u hotelu Marriott u Skopju, na kojoj su nazočili visoki predstavnici javnih uprava EU, Hrvatske i Makedonije, priopćenje poslano javnosti i medijima.

Pored gore spomenutog, a poštujući načelo transparentnosti u svom radu, te primjenjujući Zakon o pravu na pristup informacijama, Agencija je putem službenih internetskih stranica redovito i ažurno informirala javnost o aktivnostima i dokumentima koji se vežu za transparentnost javne nabave (registri ugovora o javnoj nabavi, planovi nabave), natječaje za radna mjesta, godišnja izvješća o radu, financijska izvješća te prava na pristup informacijama.

Od ostalih aktivnosti realiziranih tijekom 2023. vezano uz odnose s javnošću za istaknuti je:

- praćenje sadržaja objavljenih u sredstvima javnog priopćavanja, a koje se odnose na Agenciju i njezine nadležnosti te priprema odgovora na njih,
- zaprimanje zahtjeva i pritužbi javnosti te odgovore na njihove upite te
- organizacija konferencija, edukativnih radionica i drugih događanja.

3.5 Aktivnosti na razvojnim projektima

Agencija primjenjuje projektni pristup za unaprjeđenje rada i poslovanja te podizanja kvalitete obavljanja poslova iz svoje nadležnosti. Pregled aktivnosti Agencije tijekom 2023. godine na provedbi višegodišnjih razvojnih projekata dan je u nastavku.

3.5.1 Projekt rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade

Tijekom 2023. godine nije bilo aktivnosti na projektu rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade u Krajiškoj ulici 20 u Zagrebu. Daljnje aktivnosti na projektu ovisiti će o rezultatima studije opravdanosti investicije te o kretanjima tržišta i financijskoj sposobnosti Agencije.

3.5.2 Suradnja s EASA-om na međunarodnim projektima

U skladu s odredbama Uredbe (EU) 2018/1139, EASA i Agencija tijekom proteklih godina ostvarile su iznimno uspješnu suradnju na međunarodnim projektima. Pravni temelj navedene suradnje predstavljaju Okvirni ugovor o potpori nacionalnih nadležnih zrakoplovnih tijela međunarodnim aktivnostima EASA-e iz 2020. godine (u daljnjem tekstu: Okvirni ugovor) i Sporazum o partnerstvu iz 2019. godine kojima EASA osigurava da u njeno ime aktivnosti nadzora, certifikacije i druge vrste pomoći povezane za sigurnošću zračnog prometa obavljaju visoko kompetentni eksperti odabranih civilnih zrakoplovnih vlasti država članica EU, pa tako i Agencije.

Temeljem Okvirnog ugovora Agencija je tijekom 2023. godine realizirala jednu aktivnost iz područja zrakoplovnog prava na kojoj je sudjelovalo osam sudionika iz Maroka, Alžira, Izraela i Jordana.

Implementacijom Sporazuma o partnerstvu nastavljena je višegodišnja suradnja s EASA-om u vidu pomoći pri certifikaciji i nadzoru četiri organizacije za održavanje zrakoplova s poslovnim nastanom u Velikoj Britaniji.

Uz svoje već poznato i cijenjeno iskustvo implementacije multilateralnih ugovora i europskih propisa iz područja civilnog zrakoplovstva, Agencija je kroz rad na gore navedenim projektima prepoznata kao kvalitetan i ravnopravan partner starijim državama članicama EU kao i samoj EASA-i, što potvrđuje sve veći angažman Agencije u međunarodnim projektima kao i angažiranje odabranih stručnjaka Agencije za sudjelovanje u radu standardizacijskih timova EASA-e pri obavljanju nadzora civilnih zrakoplovnih vlasti drugih država članica EU.

3.5.3 Program digitalne transformacije Agencije - eCCAA

Agencija je u 2022. godini pokrenula petogodišnji Program digitalne transformacije Agencije – eCCAA za razdoblje 2023-2028. Program je usmjeren na razumijevanje, odabir i implementaciju modernih, naprednih tehnologija s ciljem preoblikovanja, kao i sveobuhvatnu optimizaciju poslovnih procesa, pružanje novih digitalnih usluga i inovaciju poslovanja. Fokus programa je na šest razvojnih cjelina:

- 1) Digitalne platforme
- 2) Korisničko iskustvo
- 3) Podaci, analitika i znanost o podacima
- 4) Kontinuitet poslovanja
- 5) Kibernetička sigurnost
- 6) Stjecanje i razvijanje kompetencija

U 2023. godini u sklopu programa pokrenuto je osam projekata od kojih su dva uspješno završena. Preostalih šest projekata su višegodišnji projekti čiji završetak se očekuje u 2024. godini.

U sklopu Programa, Agencija je nastavila s jakim doprinosom daljnjom digitalnoj transformaciji javne uprave. Putem Državne sabirnice omogućeno je povezivanje i interaktivni uvid u podataka iz registra zrakoplova, a u 2024. godini očekuju se nove integracije čime će Agencija dodatno pridonijeti digitalnoj transformaciji javne uprave.

3.5.4 Twinning Light projekt u Sjevernoj Makedoniji

Tijekom 2023. godine Agencija se prijavila na međunarodni natječaj za pružanje pomoći i prijenos znanja Republici Sjevernoj Makedoniji u njenim naporima jačanja institucija i harmoniziranja zakonodavstva u području zračnog prometa sa EU legislativom. Projekt pod nazivom „*Supporting the Civil Aviation Agency in the field of aviation safety and security*“ obuhvaća usklađenje makedonskih nacionalnih propisa te izradu dokumentacije (priručnika, procedura, obrazaca, lista provjere) neophodne za rad zrakoplovnih inspektora u područjima ATM/ANS, zaštita zračnog prometa, bespilotni zrakoplovi i plovidbenost.

Ponuda Agencije je odabrana kao najbolja te je sa Europskom Komisijom i Republikom Sjevernom Makedonijom sklopljen ugovor o realizaciji ovog projekta vrijedan 250.000,00 EUR, financiran od strane EU. Aktivnosti na projektu su započele sredinom listopada 2023. godine i moraju biti završene u roku od 10 mjeseci. U tom periodu ukupno će biti angažirano 17 stručnjaka Agencije uz očekivani utrošak od 181 radnog dana.

Projekt predstavlja nastavak prethodnog projekta koji je uspješno realiziran u periodu od 2019. do 2021. godine i potvrda je međunarodnog ugleda Agencije kojeg je stekla znanjem, stručnošću i visokom profesionalnošću svojih zaposlenika.

4. UPRAVLJANJE RESURSIMA AGENCIJE

Tijekom 2023. godine Agencije je upravljala svojim ljudskim, financijskim i materijalnim resursima kako slijedi u nastavku.

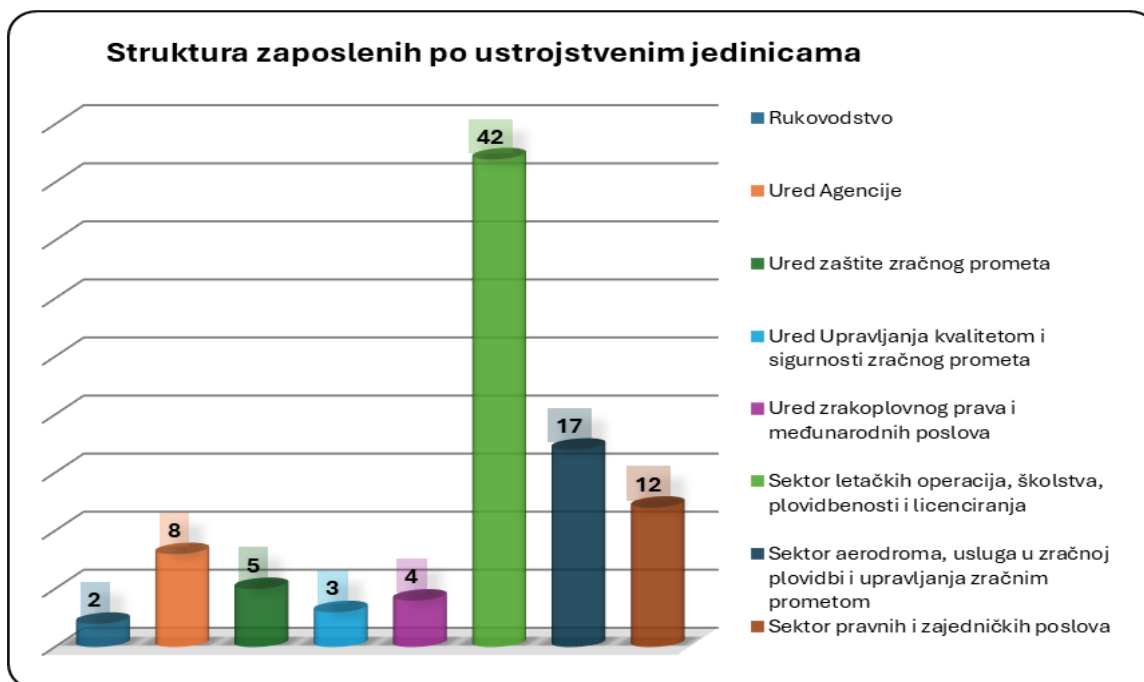
4.1 Ljudski resursi

Sukladno odredbama Zakona, Agencija je obvezna zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja u cilju osiguranja obavljanja svih poslova koji proizlaze iz nadležnosti Agencije.

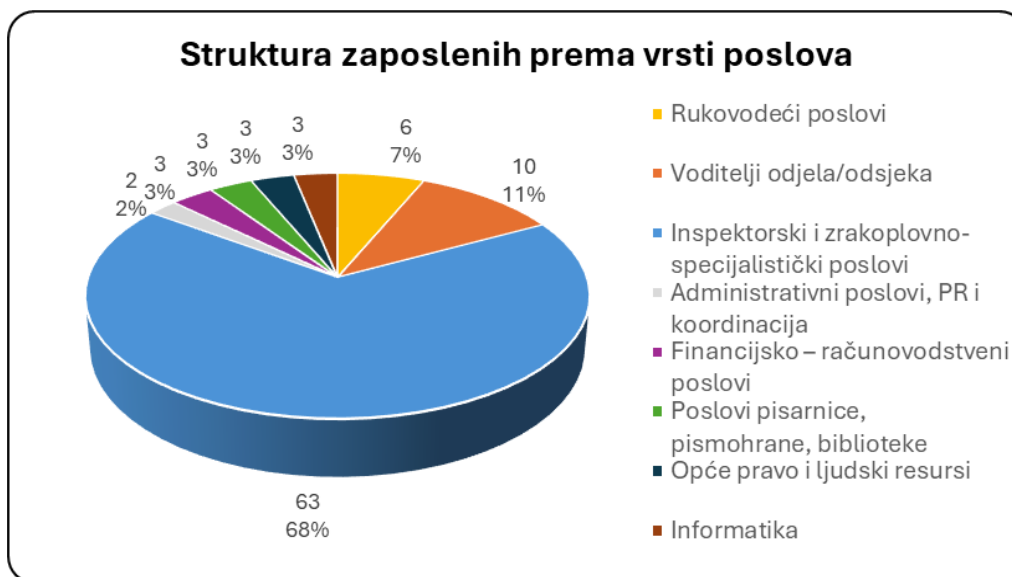
Na dan 1. siječnja 2023. godine, Agencija je zapošljavala 85 radnika. Tijekom godine došlo je do prestanka radnog odnosa za 6 radnika (direktor, pomoćnik direktora za pravne i zajedničke poslove, zrakoplovni inspektor, administrativni referent, specijalist za licenciranje, specijalist za računovodstvo) dok je u istoj godini zaposleno 13 novih radnika (šest zrakoplovnih inspektora, administrator za odobravanje letova, specijalist za aerodrome, specijalist za međunarodno pravo, specijalist za računovodstvo, specijalist za sigurnost zračnog prometa, specijalist za licenciranje i administrativni referent) tako da je na dan 31. prosinca 2023. godine u Agenciji bilo zaposleno ukupno 93 radnika.

Za istaknuti je da se Agencija svake godine suočava s poteškoćama u zapošljavanju i zadržavanju odgovarajućeg stručnog osoblja. U Republici Hrvatskoj postoji manjak kvalitetnih ekspertnih kadrova u području zračnog prometa / civilnog zrakoplovstva što se naročito odnosi na struke koje su deficitarne na tržištu rada (piloti, kontrolori zračnog prometa, zrakoplovni inženjeri i tehničari, doktori medicine te ostali inženjeri različitih struka). Razlog za navedeno je globalno velika potražnja te bolji uvjeti rada koji se pružaju takvim kadrovima, kako u Republici Hrvatskoj tako i u inozemstvu.

U nastavku je grafički prikaz broja zaposlenih radnika i njihove strukture sa stanjem na dan 31. prosinca 2023. godine.

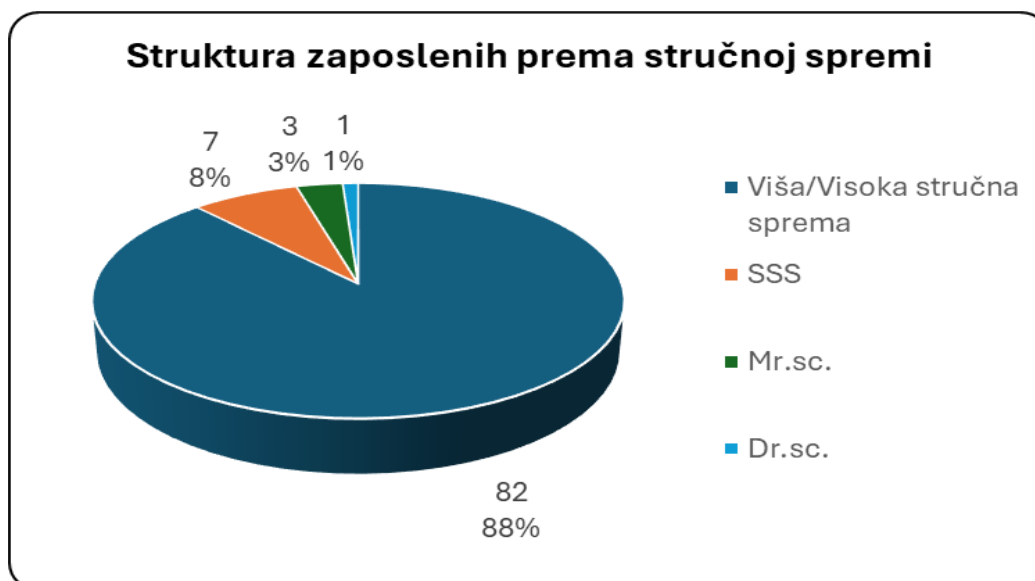

Grafikon 11: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama

Grafikon 12: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova

Na grafikonu koji slijedi prikazana je struktura stručne spreme radnika Agencije.

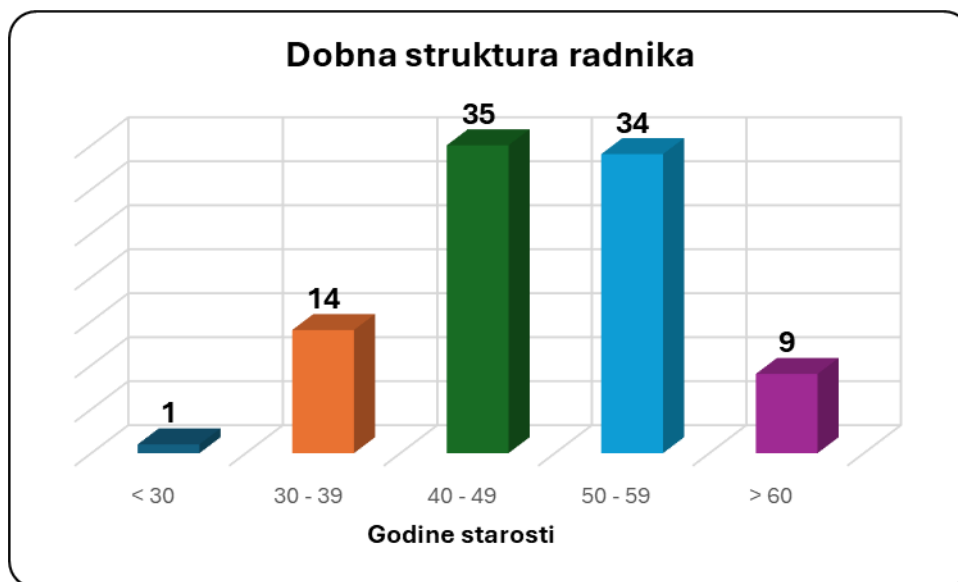
Grafikon 13: Pregled stručne spreme radnika Agencije

Na grafikonu koji slijedi prikazana je spolna struktura radnika Agencije.

Grafikon 14: Pregled broja radnika Agencije prema spolu

Sljedeći grafikon prikazuje dobnu strukturu radnika Agencije.

Grafikon 15: Pregled dobne strukture radnika Agencije

Agencija je također koristila i vanjske stručne suradnike za potrebe nadzora, provođenja teorijskih / praktičnih ispita i provjere stručnosti, kao i za obavljanje određenih stručnih poslova koji su povremenog karaktera ili iz usko specijaliziranog područja (kontrola letenja, simulatori letenja, tip zrakoplova i drugo).

4.2 Financijski resursi

Agencija provodi odgovorno financijsko poslovanje u cilju osiguranja zakonitog, namjenskog i svrhovitog korištenja financijskih sredstava. Člankom 5. stavkom 3. Zakona i člankom 9. stavkom 1. Statuta Agencije propisano je da Agencija podnosi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o svom radu uključujući i financijsko izvješće. Obzirom da je Agencija 2016. godine upisana u Registar proračunskih korisnika, u obvezi je provoditi proračunsko računovodstvo. Shodno tome, a temeljem članka 24. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu u 2023. godini predavani su financijski izvještaji za proračunsku godinu i razdoblja.

Nastavak oporavka zračnog prometa nakon završetka pandemije COVID-19 i ukidanje restriktivnih mjera, omogućili su rast prihoda Agencije pa su tako u 2023. godini ostvareni prihodi u iznosu od 14.215.847,61 eura, što je za 1.534.427,83 više u odnosu na prihode ostvarene prethodne godine. Ukupni rashodi Agencije u 2023. godini iznosili su 10.578.836,33 eura, od čega su rashodi poslovanja bili 10.377.855,26 eura, a rashodi za nabavu nefinancijske imovine 200.981,07 eura.

Rezultat poslovanja Agencije u 2023. godini je višak prihoda u iznosu od 3.637.581,28 eura. Iz prethodnih razdoblja, Agencija je ostvarila višak prihoda i primitaka u iznosu od 17.514.832,60 eura te u sljedećem razdoblju ima raspoloživo 21.152.379,25 eura. Višak Prihoda Agencija će koristiti u budućem razdoblju za potrebe osiguranja likvidnosti i financijske stabilnosti poslovanja, te za izvršavanje svih Zakonom propisanih nadležnosti Agencije.

Više detalja o financijskim resursima Agencije dano je u Financijskom izvješću za 2023. godinu koje je sastavni dio ovoga Izvješća.

4.3 Materijalni resursi

Nabava materijalnih resursa u 2023. godini provodila se sukladno Godišnjem programu rada, Financijskom planu i Planu nabave za 2023. godinu te temeljem provedenih postupaka javne odnosno jednostavne nabave.

Provedeni su postupci nabave prijenosnih računala i monitora u cilju zamjene zastarjele i otpisane opreme kao i nabava novih službenih mobitela temeljem Okvirnog sporazuma za komunikacijske usluge u pokretnoj mreži, a temeljem istog sporazuma ugovorena je i sama usluga (tarife) za mobilne priključke.

Pristup Internetu ugovoren je pristupom Hitronet mreži (FINA-državna infrastruktura) kao primarni link, a s Terrakom operaterom ugovoren je sekundarni Internet link (redundantni link) te fiksna telefonija.

Nabavljena su i dva poslužitelja kojim su zamijenjeni zastarjeli te se na taj način podigla razina sigurnosti i upravljivosti poslužiteljskog dijela informacijskog sustava. Glavni sigurnosni uređaj (ruter) zamijenjen je novijim modelom uređaja koji podržava više istovremenih priključaka bez gubitka performansi kao i naprednu dvo-faktorsku autentifikaciju.

Zastarjela prijenosna oprema koju inspektori nose na teren obnovljena je nabavom novi prijenosnih pisača.

Odjel Aerodroma koristi specijalizirani softver za tehničko crtanje i planiranje prepreka, stoga su obnovljene licence za AutoCAD Map 3D i SkySAFE Obstacle Management Software.

Obzirom na potrebu kreiranja i obrade obrazaca na web stranicama Agencije koje stranke mogu elektronski popunjavati, obnovljene su licence za softver Adobe Acrobat DC Pro.

Značajna stavka materijalnih resursa bile su licence za računalne programe koje Agencija koristi u svakodnevnom radu. Microsoft licence za Office uredski paket, poslužiteljske (serverske) i korisničke licence za baze podataka i

elektroničku poštu ugovorene su temeljem Okvirnog sporazuma Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva.

Zaštita dokumenata obavlja se redovitim provođenjem sigurnosnog kopiranja (backupa) na lokaciji, a provodi se i usluga izdvojenog backupa sukladno pravilima struke i dobre prakse.

Svi poslužitelji i računala zaštićeni su licenciranim anti-virusnim programima, a elektronska komunikacija sigurnosnim certifikatima i digitalnim potpisima za sve ovlaštene radnike Agencije koji su ugrađeni u aplikaciju za uredsko poslovanje.

U cilju održavanja kontinuiteta poslovanja zaključeni su sljedeći ugovori:

- održavanje IT opreme, sustava i usluge informatičke podrške,
- sistemsko održavanje poslužitelja, telefonske centrale i sigurnosnog usmjernika,
- održavanje aplikacija za financijsko – kadrovsko poslovanje, za pisarnicu i pismohranu te za registraciju bespilotnih zrakoplova,
- održavanje softvera EMPIC,
- održavanje fotokopirnih strojeva i sustava kontrole pristupa i evidencije radnog vremena, te
- nabava uredskog materijala i tonera.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2023. GODINU

5. OSTVARENJE CILJEVA GODIŠNJEG PROGRAMA RADA AGENCIJE

Provođenjem težišnih aktivnosti, Agencija je u najvećoj mjeri ostvarila ciljeve zacrtane Godišnjim programom rada za 2023. godinu. U tablici koja slijedi dan je detaljni prikaz ostvarenja postavljenih ciljeva.

Tablica 17: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2023. godini

R.br.	Cilj Agencije u 2023. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
1.	Certificiranje, licenciranje i kontinuirani nadzor zrakoplovnih subjekata	Planiranje i provedba certifikacije, licenciranja i kontinuiranog nadzora zrakoplovnih subjekata sukladno zakonskim obvezama i obvezama koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma. Provedbu nadzora temeljiti na procjeni rizika za svakog pojedinog zrakoplovnog subjekta, gdje je primjenjivo.	Postupci certificiranja i licenciranja sukladno urednim i potpunim zahtjevima zrakoplovnih subjekata realizirani unutar propisanih rokova u više od 90% predmeta. Realizacija plana nadzora od 100% u svakoj ustrojstvenoj jedinici u odnosu na propisima određeni minimum i procjenu rizika, izuzevši opravdano neizvršene nadzore	OSTVAREN	Postupci certificiranja i licenciranja provedeni na zahtjev stranaka i u propisanim rokovima. Referenca: točke 2.2 i 2.3 Od planiranih 553 nadzora, proveden je 531 (96%), a 22 nisu mogla biti realizirana iz opravdanih razloga. Dodatno, provedeno je 146 neplaniranih izvanrednih (uvjetnih) nadzora što rezultira ukupnim brojem od 677 realiziranih nadzora u 2023. godini. Referenca: točka 2.1
2.	Održavanje potrebne razine stručnosti	Provoditi Plan školovanja u cilju osiguranja propisane razine stručnosti zaposlenika.	Realizacija Plana školovanja > 75%.	OSTVAREN	Od planiranih školovanja, realizirano je 18 internih te 98 vanjskih, a dodatno je provedeno 24 neplanirana školovanja zbog ukazanih potreba tijekom godine. Realizacija plana iznosi 91%. Referenca: točka 3.3
3.	Pravovremeno otklanjanje nalaza utvrđenih EC, ICAO i EASA nadzorima	Pravovremeno zatvaranje nalaza međunarodnih institucija koji su u nadležnosti Agencije.	EC, ICAO - nalazi za koje je nadležna HACZ zatvoreni u prihvaćenim rokovima;	DJELOMIČNO OSTVAREN	Cilj je djelomično ostvaren. ICAO USOAP – Agencija je provela sve potrebne pripreme iz svoje nadležnosti za audit u domenama ADR i ATM/ANS. Dolazak audit tima nije realiziran niti u 2023. godini. Dogovor oko realizacija audita je u nadležnosti ICAO Nacionalnog koordinatora.

R.br.	Cilj Agencije u 2023. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
			EASA - Nisu izdana suplementarna izvješća vezano uz nadležnost HACZ.		EASA - Nalazi iz standardizacijskih inspekcija su zatvoreni ili se provode u rokovima iz Plana korektivnih mjera. Nisu izdani <i>Supplementary Report</i> -i. Referenca: točka 3.2.1
4.	Implementacija softverskog paketa EMPIC	Projekt provoditi u skladu s revidiranim planom implementacije.	Implementacija Projekta u predviđenim rokovima bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Implementacija uspješno realizirana. Daljnji razvoj i unaprjeđenje softwera biti će u sklopu Programa digitalne transformacije Agencije – eCCAA. Referenca: točka 3.5.3
5.	Priprema nacrt prijedloga podzakonskih propisa	Pripremati nacrt prijedloga podzakonskih propisa u skladu s regulatornim promjenama u Republici Hrvatskoj i EU, te potrebama zrakoplovne industrije.	Izrada nacrt prijedloga propisa provedena u skladu s definiranim procesima te bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Izrađeno je četiri od osam planiranih pravilnika. Četiri su odgođena zbog opravdanih razloga, između ostalog što se tijekom rada na istima uočila potreba za sveobuhvatnim izmjenama i dodatnim analizama. Odgoda nije imala negativnih konotacija za industriju. Objavljena su i tri nove naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti (ASO), a jedna je revidirana. Referenca: točka 2.7
6.	Podrška zrakoplovnoj zajednici / zrakoplovnim subjektima	Održavati komunikaciju sa zrakoplovnom zajednicom / zrakoplovnim subjektima održavanjem stručnih skupova i drugih aktivnosti u svrhu promocije sigurnosti zračnog prometa i unaprjeđivanja zrakoplovne kulture.	Realizacija Plana održavanja stručnih skupova za zrakoplovnu zajednicu / zrakoplovne subjekte > 75%.	OSTVAREN	Održano je 26 tematskih radionica sa zrakoplovnom industrijom kao i dodatne tematske radionice vezane uz kontinuiranu plovidbenost zrakoplova koje su se održavale prilikom grupnih pregleda plovidbenosti zrakoplova. Referenca: točka 2.5

R.br.	Cilj Agencije u 2023. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
7.	Sudjelovanje u EASA Partnership programu i Okvirnom ugovoru sa EASA-om	Sudjelovati u projektima pružanja stručne podrške EASA-i dodijeljenima u okviru Ugovora o suradnji (EASA Partnership Agreement) i Okvirnog ugovora sa EASA-om (Framework Contract)	Realizacija ugovorenih usluga u zadanim rokovima i traženoj kvaliteti.	OSTVAREN	Agencija je sudjelovala u jednom međunarodnom projektu u organizaciji EASA-e te u ime EASA-e u certifikaciji i nadzoru četiri organizacija za održavanje u UK. Sve aktivnosti provedene sukladno sporazumu i bez primjedbi. Referenca: Točka 3.5.2
8.	Osiguranje dostatnih ljudskih resursa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije	Zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja potrebnog za primjereno i efikasno izvršavanje obveza propisanih Zakonom o zračnom prometu.	Realizacija Plana zapošljavanja >80%	OSTVAREN	Početkom godine u radnom odnosu je bilo 85 radnika. Tijekom godine prestao je radni odnos za 6 radnika, a zaposleno je 13 novih od planiranih 12 tako da je ukupni broj radnika krajem godine iznosio 93. Referenca: točka 4.1

ORGANIZACIJSKA SHEMA AGENCIJE

